



Profil praktyczny

Raport zespołu oceniającego Polskiej Komisji Akredytacyjnej

Nazwa kierunku studiów: ekonomia

Nazwa i siedziba uczelni prowadzącej kierunek: Wyższa Szkoła Ekonomii,
Prawa i Nauk Medycznych im. Prof. E. Lipińskiego w Kielcach

Data przeprowadzenia wizytacji: 21-22.10.2020

Warszawa, 2020

Spis treści

1. Informacja o wizytacji i jej przebiegu	3
1.1. Skład zespołu oceniającego Polskiej Komisji Akredytacyjnej	3
1.2. Informacja o przebiegu oceny	3
2. Podstawowe informacje o ocenianym kierunku i programie studiów	5
3. Opis spełnienia szczegółowych kryteriów oceny programowej i standardów jakości kształcenia	7
Kryterium 1. Konstrukcja programu studiów: koncepcja, cele kształcenia i efekty uczenia się	7
Kryterium 2. Realizacja programu studiów: treści programowe, harmonogram realizacji programu studiów oraz formy i organizacja zajęć, metody kształcenia, praktyki zawodowe, organizacja procesu nauczania i uczenia się	12
Kryterium 3. Przyjęcie na studia, weryfikacja osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się, zaliczanie poszczególnych semestrów i lat oraz dyplomowanie	26
Kryterium 4. Kompetencje, doświadczenie, kwalifikacje i liczebność kadry prowadzącej kształcenie oraz rozwój i doskonalenie kadry	34
Kryterium 5. Infrastruktura i zasoby edukacyjne wykorzystywane w realizacji programu studiów oraz ich doskonalenie	37
Kryterium 6. Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym w konstruowaniu, realizacji i doskonaleniu programu studiów oraz jej wpływ na rozwój kierunku	40
Kryterium 7. Warunki i sposoby podnoszenia stopnia umiędzynarodowienia procesu kształcenia na kierunku	45
Kryterium 8. Wsparcie studentów w uczeniu się, rozwoju społecznym, naukowym lub zawodowym i wejściu na rynek pracy oraz rozwój i doskonalenie form wsparcia	46
Kryterium 9. Publiczny dostęp do informacji o programie studiów, warunkach jego realizacji i osiągniętych rezultatach	50
Kryterium 10. Polityka jakości, projektowanie, zatwierdzanie, monitorowanie, przegląd i doskonalenie programu studiów	51
4. Ocena dostosowania się uczelni do zaleceń o charakterze naprawczym sformułowanych w uzasadnieniu uchwały Prezydium PKA w sprawie oceny programowej na kierunku studiów, która poprzedziła bieżącą ocenę (w porządku wg poszczególnych zaleceń)	55
5. Załączniki:	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
Załącznik nr 1. Podstawa prawna oceny jakości kształcenia	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.

Załącznik nr 2. Szczegółowy harmonogram przeprowadzonej wizytacji uwzględniający podział zadań pomiędzy członków zespołu oceniającego _____ **Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.**

Załącznik nr 3. Ocena wybranych prac etapowych i dyplomowych **Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.**

Część I - ocena losowo wybranych prac etapowych _____ **Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.**

Część II - ocena losowo wybranych prac dyplomowych _____ **Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.**

Załącznik nr 4. Wykaz zajęć/grup zajęć, których obsada zajęć jest nieprawidłowa **Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.**

Załącznik nr 5. Informacja o hospitowanych zajęciach/grupach zajęć i ich ocena **Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.**

1. Informacja o wizytacji i jej przebiegu

1.1. Skład zespołu oceniającego Polskiej Komisji Akredytacyjnej

Przewodniczący dr hab. Katarzyna Szczepańska-Woszczyna, członek PKA

członkowie:

1. dr hab. Ewa Mazur-Wierzbicka, ekspert PKA
2. dr hab. Jerzy Korczak, ekspert PKA
3. Bożena Ziemniewicz, ekspert PKA ds. pracodawców
4. Tomasz Białoobrzewski, ekspert PKA ds. studenckich
5. Olga Janiszewska, sekretarz zespołu oceniającego

1.2. Informacja o przebiegu oceny

Ocena jakości kształcenia na kierunku *ekonomia* prowadzonym w Wyższej Szkole Ekonomii Prawa i Nauk Medycznych im. Prof. Edwarda Lipińskiego w Kielcach została przeprowadzona z inicjatywy Polskiej Komisji Akredytacyjnej w formie zdalnej w ramach harmonogramu prac określonych przez Komisję na rok akademicki 2020/2021. Bieżąca ocena jest kolejną, trzecią oceną programową na kierunku ekonomia, poprzednia odbyła się w 2014 roku i zakończyła się oceną pozytywną.

Wizytacja została przygotowana i przeprowadzona zgodnie z obowiązującą procedurą. Zespół oceniający PKA zapoznał się z raportem samooceny przekazanym przez władze Uczelni, odbyło także spotkanie organizacyjne w celu omówienia kwestii w nim przedstawionych, spraw wymagających wyjaśnienia z władzami Uczelni oraz szczegółowego harmonogramu przebiegu wizytacji. Wizytacja rozpoczęła się od spotkania z władzami Uczelni, dalszy przebieg wizytacji odbywał się zgodnie z ustalonym harmonogramem. W trakcie wizytacji odbyły się spotkania ze studentami, nauczycielami akademickimi prowadzącymi kształcenie na ocenianym kierunku, z osobami odpowiedzialnymi za funkcjonowanie wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia, za praktyki, a także z przedstawicielami Samorządu Studenckiego oraz z przedstawicielami otoczenia społeczno-gospodarczego. Ponadto dokonano przeglądu wybranych prac dyplomowych i etapowych, przeprowadzono hospitage zajęć oraz dokonano przeglądu bazy dydaktycznej wykorzystywanej

w procesie dydaktycznym. Przed zakończeniem wizytacji dokonano oceny stopnia spełnienia kryteriów, sformułowano uwagi, o których przewodniczący zespołu poinformował władze Uczelni na spotkaniu podsumowującym.

Podstawa prawna oceny została określona w Załączniku nr 1, a szczegółowy harmonogram wizytacji, uwzględniający podział zadań pomiędzy członków zespołu oceniającego, w Załączniku nr 2.

2. Podstawowe informacje o ocenianym kierunku i programie studiów

Nazwa kierunku studiów	Ekonomia	
Poziom studiów (studia I stopnia/studia II stopnia/jednolite studia magisterskie)	studia I stopnia	
Profil studiów	Praktyczny	
Forma studiów (stacjonarne/niestacjonarne)	studia stacjonarne (nieaktywne, brak naboru studentów) studia niestacjonarne	
Nazwa dyscypliny, do której został przyporządkowany kierunek ^{1,2}	ekonomia i finanse	
Liczba semestrów i liczba punktów ECTS konieczna do ukończenia studiów na danym poziomie określona w programie studiów	6 semestrów, 180 ECTS	
Wymiar praktyk zawodowych /liczba punktów ECTS przyporządkowanych praktykom zawodowym (jeżeli program kształcenia na tych studiach przewiduje praktyki)	750h / 30 ECTS	
Specjalności / specjalizacje realizowane w ramach kierunku studiów	ekonomika przedsiębiorstwa ekonomika sektora publicznego	
Tytuł zawodowy nadawany absolwentom	Licencjat	
	Studia stacjonarne	Studia niestacjonarne
Liczba studentów kierunku	0	45
Liczba godzin zajęć z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia i studentów	2425	1804
Liczba punktów ECTS objętych programem studiów uzyskiwana w ramach zajęć z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia i studentów	97	72
Łączna liczba punktów ECTS przyporządkowana zajęciom kształtującym umiejętności praktyczne	129	129
Liczba punktów ECTS objętych programem studiów uzyskiwana w ramach zajęć do wyboru	54	54

¹W przypadku przyporządkowania kierunku studiów do więcej niż 1 dyscypliny - nazwa dyscypliny wiodącej, w ramach której uzyskiwana jest ponad połowa efektów uczenia się oraz nazwy pozostałych dyscyplin wraz z określeniem procentowego udziału liczby punktów ECTS dla dyscypliny wiodącej oraz pozostałych dyscyplin w ogólnej liczbie punktów ECTS wymaganej do ukończenia studiów na kierunku

² Nazwy dyscyplin należy podać zgodnie z rozporządzeniem MNiSW z dnia 20 września 2018 r. w sprawie dziedzin nauki i dyscyplin naukowych oraz dyscyplin artystycznych (Dz.U. 2018 poz. 1818).

Nazwa kierunku studiów	Ekonomia	
Poziom studiów (studia I stopnia/studia II stopnia/jednolite studia magisterskie)	studia II stopnia	
Profil studiów	Praktyczny	
Forma studiów (stacjonarne/niestacjonarne)	studia stacjonarne (nieaktywne, brak naboru studentów) studia niestacjonarne	
Nazwa dyscypliny, do której został przyporządkowany kierunek ^{3,4}	ekonomia i finanse	
Liczba semestrów i liczba punktów ECTS konieczna do ukończenia studiów na danym poziomie określona w programie studiów	4 semestry, 120 ECTS	
Wymiar praktyk zawodowych /liczba punktów ECTS przyporządkowanych praktykom zawodowym (jeżeli program kształcenia na tych studiach przewiduje praktyki)	375h / 15 ECTS	
Specjalności / specjalizacje realizowane w ramach kierunku studiów	ekonomia menedżerska ekonomika sektora publicznego controlling i rachunkowość doradztwo gospodarcze	
Tytuł zawodowy nadawany absolwentom	Magister	
	Studia stacjonarne	Studia niestacjonarne
Liczba studentów kierunku	0	158
Liczba godzin zajęć z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia i studentów	1503	1035
Liczba punktów ECTS objętych programem studiów uzyskiwana w ramach zajęć z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia i studentów	60	41
Łączna liczba punktów ECTS przyporządkowana zajęciom kształtującym umiejętności praktyczne	70	70
Liczba punktów ECTS objętych programem studiów uzyskiwana w ramach zajęć do wyboru	78/45 (wyjaśnienie w kryterium 2)	78/45 (wyjaśnienie w kryterium 2)

³W przypadku przyporządkowania kierunku studiów do więcej niż 1 dyscypliny - nazwa dyscypliny wiodącej, w ramach której uzyskiwana jest ponad połowa efektów uczenia się oraz nazwy pozostałych dyscyplin wraz z określeniem procentowego udziału liczby punktów ECTS dla dyscypliny wiodącej oraz pozostałych dyscyplin w ogólnej liczbie punktów ECTS wymaganej do ukończenia studiów na kierunku

⁴ Nazwy dyscyplin należy podać zgodnie z rozporządzeniem MNiSW z dnia 20 września 2018 r. w sprawie dziedzin nauki i dyscyplin naukowych oraz dyscyplin artystycznych (Dz.U. 2018 poz. 1818).

3. Opis spełnienia szczegółowych kryteriów oceny programowej i standardów jakości kształcenia

Kryterium 1. Konstrukcja programu studiów: koncepcja, cele kształcenia i efekty uczenia się

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 1

Wydział Ekonomii i Zarządzania (dalej Wydział) jest jednym z czterech wydziałów w strukturze organizacyjnej Wyższej Szkoły Ekonomii Prawa i Nauk Medycznych im. prof. Edwarda Lipińskiego w Kielcach (dalej WSEPiNM), został powołany na podstawie Zarządzenia nr 9/2019 Rektora WSEPiNM, prowadzi kształcenie na kierunku ekonomia na poziomie studiów pierwszego i drugiego stopnia o profilu praktycznym (Uchwała Senatu nr 18/2015), na studiach niestacjonarnych. Kształcenie na ocenianym kierunku na studiach I stopnia prowadzone jest od roku akademickiego 1997/1998 na podstawie decyzji Ministra Edukacji Narodowej z dnia 06.06.1997 roku, natomiast na studiach II stopnia od roku akademickiego 2002/2003 na podstawie decyzji Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 10.01.2002 roku. Koncepcja kształcenia kierunku ekonomia jest zorientowana na kandydatów zainteresowanych związaniem swojej ścieżki zawodowej z szeroko pojętym środowiskiem ekonomicznym, chcących podjąć po ukończeniu studiów pracę na stanowiskach kierowniczych i wykonawczych w jednostkach administracji publicznej, w przedsiębiorstwach produkcyjnych, handlowych, usługowych, szkoleniowych i doradczych. Absolwent kierunku ekonomia potrafi identyfikować i analizować zjawiska ekonomiczne, posiada także przygotowanie do prowadzenia działalności gospodarczej. Kierunek ekonomia i realizowany profil studiów odpowiada oczekiwaniom lokalnego środowiska przedsiębiorców i menedżerów oraz władz lokalnych. Kształcenie na kierunku ekonomia wpisuje się w misję Uczelni zawartą w Strategii WSEPiNM na lata 2015–2020, którą jest m.in. kształcenie młodzieży oraz przygotowanie jej w sposób wszechstronny i profesjonalny do wykonywania różnych zawodów, w tym zawodu ekonomisty. Uczelnia zakłada kształcenie „kompetentnych kadr wyposażonych w specjalistyczną wiedzę z zakresu ekonomii oraz nauk pokrewnych”.

Kształcenie na kierunku ekonomia dla cyklu rozpoczętego od roku akademickiego 2020/2021 obejmuje:

- studia I stopnia profil praktyczny, specjalności: ekonomika przedsiębiorstwa (EP) oraz ekonomika sektora publicznego (ESP),
- studia II stopnia profil praktyczny, specjalności: ekonomia menadżerska (EM), ekonomika sektora publicznego (ESP), controlling i rachunkowość (CiR) doradztwo gospodarcze (DG).

Dobór specjalności na obu stopniach studiów jest właściwy. Każda ze specjalności obejmuje zakres zagadnień bezpośrednio związanych z efektami ocenianego kierunku.

Koncepcja kształcenia jest osadzona w dyscyplinie wiodącej ekonomia i finanse. Pozostałymi, wymienionymi dyscyplinami są nauki o zarządzaniu i jakości oraz nauki prawne.

Przy tworzeniu programu studiów dla kierunku ekonomia uczelnia bierze pod uwagę sugestie i wskazówki interesariuszy zewnętrznych (np. lokalni przedstawiciele pracodawców, instytucje otoczenia społeczno - gospodarczego) i wewnętrznych (Przewodniczący Wydziałowej Komisji ds. Jakości Kształcenia, Przewodniczący Samorządu Studenckiego, Dziekani Wydziałów WSEPiNM, Pełnomocnik Rektora ds. Jakości Kształcenia, kierownicy komórek organizacyjnych Uczelni, np. dyrektor ds. Wymiany Międzynarodowej). Mając na względzie współpracę Uczelni w tworzeniu oferty

edukacyjnej z interesariuszami zewnętrznymi, tj. lokalnym środowiskiem gospodarczym i społecznym, przy równocześnie aktywnie prowadzonym monitoringu potrzeb rynku pracy) można stwierdzić, że koncepcja kształcenia i cele kształcenia uwzględniają potrzeby rynku pracy, jak również postęp w obszarach działalności zawodowej właściwych dla ocenianego kierunku.

Merytoryczną opiekę nad ocenianym kierunkiem pełni Dziekan Wydziału Ekonomii i Zarządzania.

Efekty uczenia się zostały przygotowane zgodnie z obowiązującymi przepisami tj. charakterystykami II stopnia efektów uczenia się dla kwalifikacji na poziomie 6 i 7 Polskiej Ramy Kwalifikacji.

Z przedstawionej przez Uczelnię dokumentacji wynika, że w zestawie kierunkowych efektów uczenia się uwzględniono:

- na studiach pierwszego stopnia dla kierunku ekonomia profil praktyczny (studia stacjonarne i niestacjonarne): 15 efektów w zakresie wiedzy, 17 w zakresie umiejętności oraz 7 w zakresie kompetencji społecznych;
- na studiach drugiego stopnia dla kierunku ekonomia profil praktyczny (studia stacjonarne i niestacjonarne) 15 efektów w zakresie wiedzy, 14 w zakresie umiejętności oraz 8 w zakresie kompetencji społecznych.

Kierunkowe efekty uczenia się na poszczególnych stopniach studiów są takie same dla studiów prowadzonych w trybie stacjonarnym i niestacjonarnym.

Przeprowadzona analiza opisu efektów uczenia się pozwala uznać, iż zarówno na studiach stacjonarnych, jak i niestacjonarnych pierwszego i drugiego stopnia odnoszą się one przede wszystkim do dyscypliny ekonomia i finanse, wskazanej jako dyscyplina wiodąca.

Efekty uczenia się na kierunku ekonomia zasadniczo są zgodnie z zakładanym profilem praktycznym tj. kładą znaczący nacisk na umiejętności praktyczne (szczególnie dotyczy to studiów I stopnia, w przypadku studiów II stopnia należałoby pod tym kątem zweryfikować efekty uczenia się w kategorii umiejętności mocniej uwypuklając ich „praktyczność”). Mocniej należałoby uwypuklić kompetencje społeczne, niezbędne w działalności zawodowej właściwiej dla kierunku. Efekty uczenia się są w znaczącym stopniu podporządkowane realizacji głównego celu kształcenia na profilu praktycznym.

Oceniając zgodność efektów uczenia się dla kierunku ekonomia profil praktyczny z właściwym poziomem Polskiej Ramy Kwalifikacji należy stwierdzić, że częściowo taka zgodność występuje. Po przeprowadzonej ocenie efektów uczenia się wskazać można niżej opisane niedociągnięcia.

W opisie efektów uczenia się w kategorii wiedza (zakres i głębokość) występują określenia takie jak „podstawowa wiedza”, czy „podstawowe relacje”, które nie są adekwatne do poziomu studiów I stopnia. Na poziomie 6 we wskazanej kategorii mamy bowiem do czynienia z „zaawansowanym stopniem” –na co zwraca się mało uwagę w przedstawionych efektach uczenia się. Opis efektów uczenia się dla poziomu studiów II stopnia jest zasadniczo poprawny. Jak już wspomniano w zakresie efektów uczenia się w kategorii umiejętności należałoby je zweryfikować mocniej uwypuklając ich „praktyczność”.

Zgodnie z PRK w ramach charakterystyk II stopnia dla poziomu 6, student potrafi w przypadku profilu praktycznego „formułować i rozwiązywać problemy oraz wykonywać zadania typowe dla działalności zawodowej związanej z kierunkiem kształcenia”.

Część sformułowanych kierunkowych efektów uczenia się ma charakter bardzo ogólny (np. EK.P1_U01, EK.P1_U03; EK.P1_U09). Także realizacja sformułowanych kierunkowych efektów uczenia się

w ramach przedmiotowych efektów uczenia się wykazuje duży poziom ogólności. Zauważa się także, że w małym stopniu odnosi się ona do wspomnianego wymogu. Dla przykładu w przedmiocie *Sektor publiczny w gospodarce narodowej*, kierunkowe efekty uczenia się w zakresie umiejętności mają być osiągnięte przez poniżej przedstawione efekty przedmiotowe:

- U1 Rozpoznaje i prawidłowo interpretuje procesy i zjawiska ekonomiczne oraz analizuje je w zakresie różnych obszarów sektora publicznego (kierunkowy efekt uczenia się -EK.P1_U01),
- U2 Identyfikuje strukturę usług publicznych, organizację świadczenia i modele usług oraz metody analizy wybranych rodzajów usług użyteczności publicznej (kierunkowy efekt uczenia się - EK.P1_U01ESP),
- U3 Umie przygotować wystąpienia ustne w języku polskim dotyczące zagadnień szczegółowych z zakresu ekonomiki sektora publicznego z wykorzystaniem podstawowych ujęć teoretycznych i innych źródeł (kierunkowy efekt uczenia się - EK.P1_U14).

W przypadku przedmiotu: *Gospodarka regionalna*:

- U1 Prawidłowo interpretuje zjawiska społeczno-gospodarcze warunkujące rozwój gospodarki regionalnej (kierunkowy efekt uczenia się EK.P1_U11),
- U2 Diagnozuje i opisuje przyczyny problemów w zakresie funkcjonowania gospodarki regionalnej i proponuje ich rozwiązania (kierunkowy efekt uczenia się EK.P1_U12).

W przypadku przedstawionych przykładowo przedmiotowych efektów uczenia się w kategorii umiejętności następuje odniesienie do efektów kierunkowych, jednak efekty te nie wykazują znacząco, wystarczającego charakteru umiejętności praktycznych.

Konkludując można stwierdzić wymóg określony w PRK w ramach charakterystyk II stopnia dla poziomu 6, który określa, że student potrafi w przypadku profilu praktycznego „formułować i rozwiązywać problemy oraz wykonywać zadania typowe dla działalności zawodowej związanej z kierunkiem kształcenia”, jest uwzględniony w efektach uczenia się kierunku ekonomia tylko częściowo.

Podobna sytuacja ma miejsce w przypadku wymogu, określonego w PRK w ramach charakterystyk II stopnia dla poziomu 7, który określa, że student potrafi w przypadku profilu praktycznego „formułować i rozwiązywać problemy oraz wykonywać zadania typowe dla działalności zawodowej związanej z kierunkiem kształcenia” oraz „formułować i testować hipotezy związane z prostymi problemami wdrożeniowymi”. Szczególnie kwestia dotycząca formułowania i testowania hipotez związanych z prostymi problemami wdrożeniowymi jest bardzo mało akcentowana w przedmiotowych efektach uczenia się.

Z analizy kart przedmiotów wynika, że zdarzają się w efektach przedmiotowych efekty przyporządkowane do niewłaściwej kategorii np.:

- dla przedmiotu *Gospodarowanie kapitałem ludzkim w praktyce współczesnego przedsiębiorstwa*: U1 - Student rozumie współzależności pomiędzy strategią rozwoju przedsiębiorstwa a potrzebami kadrowymi (kierunkowe efekty uczenia się - EK.P1_U01, EK.P1_U07, EK. P1_U09) - jest to efekt uczenia się dotyczący kategorii wiedzy, natomiast przyporządkowany jest do kategorii umiejętności.
- dla przedmiotu *Komunikacja społeczna w języku angielskim*: U1 - Zna sygnały komunikacji niewerbalnej (mimiki, prokseniki, kinezytyki, parajęzyka). Wie, jaką rolę w akcie

komunikacyjnym pełni język. Zna zasady aktywnego słuchania. Zna sygnały świadczące o braku zainteresowania ze strony interlokutora (EK.P2_U12, EK.P2_U13) - jest to efekt uczenia się dotyczący kategorii wiedzy, natomiast przyporządkowany jest do kategorii umiejętności.

Powyższa sytuacja dotyczy także części efektów uczenia się z kategorii wiedza, które zawierają w sobie efekty uczenia się z kategorii umiejętności. Dotyczy to tak I jak i II stopnia studiów (np. dla I stopnia studiów: potrafi, EK.P1_W08 - Lokalizuje źródła oraz operuje technikami i narzędziami, czy EK.P1_W10, dla II stopnia studiów EK.P2_W08. i proponuje...,) i odwrotnie (dla I stopnia studiów: EK.P1_U05.EP Zna cele, cechy i...).

Należy stwierdzić, że poza powyżej opisanymi uchybieniami przyporządkowanie efektów uczenia się dla ocenianego kierunku kształcenia jest zgodne z właściwym poziomem Polskiej Ramy Kwalifikacji.

Reasumując, zakładane efekty uczenia się nie zostały w pełni dostosowane do obecnie obowiązującej Polskiej Ramy Kwalifikacji. W związku z powyższym zaleca się dokonanie korekty efektów uczenia się odpowiednio do poziomów 6 i 7 Polskiej Ramy Kwalifikacji.

Efekty uczenia się uznać można za specyficzne i zgodne z aktualnym stanem wiedzy i jej zastosowaniami w zakresie wskazanej dyscypliny.

Efekty uczenia się na kierunku ekonomia profil praktyczny na I stopniu studiów (dotyczy to studiów stacjonarnych i niestacjonarnych) uwzględniają komunikowanie się w języku obcym na poziomie B2. Dodatkowo przyjęto efekt uczenia się, który uwzględnia umiejętność w zakresie komunikowania się w języku obcym: EK.P1_U14 - Umie przygotować wystąpienia ustne, w języku polskim i języku obcym, dotyczące zagadnień szczegółowych, z wykorzystaniem podstawowych ujęć teoretycznych i innych różnych źródeł.

Na stopniu II ujęto dwa efekty uczenia się, które uwzględnią umiejętność w zakresie komunikowania się w języku obcym:

EK.P2_U13 – Student „Posiada pogłębioną umiejętność przygotowania różnych prac pisemnych w języku polskim i języku obcym (uznawanym za podstawowy dla dziedzin nauki i dyscyplin naukowych, właściwych dla kierunku ekonomia), w których w sposób precyzyjny i spójny przedstawia zagadnienia ekonomiczne, korzystając z dorobku obszaru nauk społecznych, w szczególności ekonomii.”

EK.P2_U14 Student „Dysponuje pogłębioną umiejętnością przygotowania wystąpień ustnych, w języku polskim i języku obcym, w zakresie zagadnień o tematyce ekonomicznej, korzystając z dorobku ekonomii i nauk pokrewnych.”

Zaznaczyć należy, że brakuje efektu uczenia się na kierunku ekonomia profil praktyczny na studiach II stopnia uwzględniającego komunikowanie się w języku obcym na poziomie B2+. Z raportu samooceny natomiast wynika, że (...) Studentów studiów I stopnia obowiązuje znajomość nowożytnego języka obcego (angielskiego) na poziomie B2, natomiast na studiach II stopnia obowiązkowa jest znajomość nowożytnego języka obcego (angielskiego) na poziomie B2+ (...)” (s. 39).

Dodać należy, że na kierunku ekonomia profil praktyczny na studiach II stopnia w programie studiów ujęty jest tylko 1 przedmiot w języku obcym tj. Komunikacja społeczna w języku angielskim (4 semestr).

Niektóre efekty uczenia się są zbyt mocno rozbudowane, przez co są nieczytelne - można byłoby stworzyć z jednego np. dwa efekty wówczas stopień weryfikacji byłby czytelniejszy, a sam efekt bardziej transparenty. Wobec powyższego, zaleca się skonkretyzowanie efektów uczenia się (mając na względzie profil praktyczny studiów). Zbytnie rozbudowanie efektów uczenia się bardzo widoczne jest

w przedstawionych opisach kierunkowych efektów uczenia w ramach przedmiotów do wyboru w zakresie prowadzonych specjalności – dotyczy to głównie studiów I stopnia.

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 1³(kryterium spełnione/ kryterium spełnione częściowo/ kryterium niespełnione)

Kryterium spełnione częściowo

Uzasadnienie

Kształcenie na kierunku ekonomia wpisuje się w misję Uczelni zawartą w Strategii WSEPiNM na lata 2015–2020, która zakłada m.in. kształcenie młodzieży oraz przygotowanie jej w sposób wszechstronny i profesjonalny do wykonywania różnych zawodów, w tym zawodu ekonomisty. Mieści się w dyscyplinach, do których kierunek jest przyporządkowany. Opracowując programy studiów dla kierunku ekonomia brano pod uwagę sugestii i wskazówki interesariuszy zewnętrznych i wewnętrznych. Koncepcja kształcenia jest zorientowana na potrzeby otoczenia społeczno-gospodarczego, w tym w szczególności zawodowego rynku pracy.

Dobór specjalności na obu stopniach studiów jest właściwy. Każda ze specjalności obejmuje zakres zagadnień bezpośrednio związanych z efektami kierunku ekonomia.

Stwierdzone nieprawidłowości dotyczą poniższych kwestii:

1. Zakładane efekty uczenia się nie zostały w pełni dostosowane do Polskiej Ramy Kwalifikacji.
2. Część efektów sformułowanych jest bardzo ogólnie, a zarazem mało transparentnie (ujętych jest dużo kwestii w jednym efekcie), efekty uczenia się w kategorii umiejętności.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

Zalecenia

W kontekście zidentyfikowanej nieprawidłowości „Zakładane efekty uczenia się nie zostały w pełni dostosowane do Polskiej Ramy Kwalifikacji” zaleca się dokonać korekty efektów uczenia się odpowiednio do poziomów: 6 i 7 Polskiej Ramy Kwalifikacji. Należy dla odpowiedniego stopnia studiów dostosować efekty uczenia się do adekwatnego poziomu Polskiej Ramy Kwalifikacji (stopień I – 6 poziom Polskiej Ramy Kwalifikacji; stopień II - 7 poziom Polskiej Ramy Kwalifikacji) zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 14 listopada 2018 r. w sprawie charakterystyk drugiego stopnia efektów uczenia się dla kwalifikacji na poziomach 6-8 Polskiej Ramy Kwalifikacji. Zaleca się także zweryfikowanie efektów uczenia się pod kątem prawidłowego przyporządkowania ich do właściwej kategorii - część efektów uczenia się z kategorii wiedza zawiera w sobie efekty uczenia się z kategorii umiejętności np. dla I stopnia studiów: potrafi, EK.P1_W08 - Lokalizuje źródła oraz operuje technikami i narzędziami, czy EK.P1_W10, dla II stopnia studiów EK.P2_W08. i proponuje...,) i odwrotnie (dla I stopnia studiów: EK.P1_U05.EP Zna cele, cechy i...), dotyczy to także efektów uczenia się dla zajęć/grup zajęć określonych w programie studiów (np. Gospodarowanie kapitałem ludzkim w praktyce współczesnego przedsiębiorstwa, Komunikacja społeczna w języku angielskim).

W kontekście zidentyfikowanej nieprawidłowości „Część efektów sformułowanych jest bardzo ogólnie, a zarazem mało transparentnie (ujętych jest dużo kwestii w jednym efekcie), efekty uczenia się w kategorii umiejętności” zaleca się:

1. zrezygnowanie z bardzo ogólnych sformułowaniach ujętych w części efektów uczenia się i nadanie im bardziej wymiernego charakteru mając na względzie fakt, że są one tworzone dla kierunku o praktycznym profilu studiów, a nie ogólnoakademickim (np. efekty EK.P1_U01, EK.P1_U03; EK.P1_U09),
2. zweryfikowanie efektów uczenia się w kategorii umiejętności (głównie studiów II stopnia), celem nadania im brzmienia jednoznacznie wskazującego na to, że dotyczą kierunku o praktycznym profilu studiów; dotyczy to głównie efektów kierunkowych, ale także części efektów uczenia się dla zajęć/grup zajęć określonych w programie studiów (np. Sektor publiczny w gospodarce narodowej, Gospodarka regionalna).
3. uzupełnienie efektu uczenia się na kierunku ekonomia profil praktyczny na studiach II stopnia uwzględniającego komunikowanie się w języku obcym na poziomie B2+.

Wobec powyższego zaleca się podjęcie przez uczelnię skutecznych działań naprawczych zapobiegającym powstawaniu w przyszłości zdiagnozowanych błędów i nieprawidłowości.

Kryterium 2. Realizacja programu studiów: treści programowe, harmonogram realizacji programu studiów oraz formy i organizacja zajęć, metody kształcenia, praktyki zawodowe, organizacja procesu nauczania i uczenia się

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 2

Dokonując analizy programu studiów można stwierdzić, iż treści programowe są zgodne z efektami uczenia się oraz uwzględniają wiedzę i jej zastosowania w zakresie dyscypliny, do której kierunek jest przyporządkowany.

Program został tak przygotowany, aby umożliwiał studentowi zdobywanie wiedzy od zagadnień ogólnych do specjalistycznych. Także sama konstrukcja programu studiów (tak I-go, jak i II-go stopnia) na kierunku ekonomia profil praktyczny jest spójna i logiczna. Ma to odzwierciedlenie w treściach programowych zawartych w poszczególnych blokach tematycznych, co z kolei pozwala studentom na pogłębianie wiedzy z zakresu podejmowanej w nich tematyki w miarę przechodzenia na wyższy rok studiów. Kierunkowe efekty uczenia się osiąmane są poprzez przedmioty ogólnouczelniane, przedmioty podstawowe, przedmioty kierunkowe, przedmioty specjalistyczne (w tym przedmioty do wyboru) oraz praktykę zawodową.

Grupa przedmiotów ogólnouczelnianych (przedmioty na studiach I stopnia) pozwala na wszechstronny rozwój studentów. W skład tej grupy wchodzi takie przedmioty jak: *Język obcy, Wychowanie fizyczne, Prawa i obowiązki studentów, Socjologia, Psychologia, Zastosowanie technologii informacyjnych w naukach ekonomicznych, Filozofia, Przystosowanie biblioteczne i informacyjne, Ochrona własności intelektualnej, Bezpieczeństwo i higiena pracy*. Grupa przedmiotów podstawowych obejmuje:

- na studiach I stopnia 9 przedmiotów tj.: *Matematyka, Mikroekonomia, Statystyka opisowa, Zarządzanie, Prawo, Rachunkowość, Ekonometria, Międzynarodowe stosunki gospodarcze, Makroekonomia,*

- na studiach II stopnia 6 przedmiotów tj.: *Wnioskowanie statystyczne, Ekonometria i prognozowanie procesów ekonomicznych, Prawo gospodarcze, Makroekonomia, Ekonomia menedżerska, Historia myśli ekonomicznej.*

Jak wynika z planu studiów w skład przedmiotów kierunkowych wchodzi:

- na studiach I stopnia 13 przedmiotów (w tym 1 do wyboru) tj.: *Ubezpieczenia, Finanse publiczne, Finanse przedsiębiorstw, Rynki finansowe, Polityka społeczna, Polityka gospodarcza, Analiza ekonomiczna przedsiębiorstw, Ekonomia integracji europejskiej, Podstawy przedsiębiorczości innowacyjnej gospodarki, Etyka biznesu, Sprawozdawczość finansowa, Gospodarka regionalna, Inkubacja przedsiębiorczości lokalnej/Przedsiębiorczość na rynkach międzynarodowych (przedmiot do wyboru),*
- na studiach II stopnia 7 przedmiotów (w tym 1 w języku ang.) tj.: *Gospodarowanie kapitałem ludzkim, Rynek kapitałowy i finansowy, Ekonomia matematyczna, Ekonomia międzynarodowa, Wykład monograficzny, Prawo pracy, Komunikacja społeczna (przedmiot w języku angielskim).*

Na kierunku ekonomia na studiach I stopnia są oferowane dwie specjalności (ekonomika przedsiębiorstwa, ekonomika sektora publicznego), natomiast na studiach II stopnia - cztery (ekonomia menadżerska, ekonomika sektora publicznego, controlling i rachunkowość, doradztwo gospodarcze).

Przy tworzeniu treści kształcenia były brane pod uwagę - oprócz rozmów z pracownikami, przeprowadzanych konsultacji (niestety brak notatek, zapisów z takich konsultacji) - m. in. sugestie pracodawców, organizacji współpracujących z uczelnią (dotyczyło to głównie wprowadzenia nowych treści czy propozycji utworzenia nowych specjalności – takich, na które przedsiębiorcy widzą zapotrzebowanie). Z uwagi na dobrą współpracę uczelni z interesariuszami zewnętrznymi należy uznać, że uczelnia otrzymuje informacje z rynku, co do zapotrzebowania na absolwentów kierunku ekonomia profil praktyczny. Ponadto w jednostce wypracowano m.in. Procedurę monitoringu karier zawodowych absolwentów Wyższej Szkoły Ekonomii, Prawa i Nauk Medycznych w Kielcach.

Reasumując, można potwierdzić, iż treści kształcenia są kompleksowe i specyficzne dla zajęć tworzących program studiów i zapewniają uzyskanie wszystkich efektów uczenia się. Uwzględniają też aktualny stan praktyki w obszarach działalności zawodowej / gospodarczej oraz zawodowego rynku pracy właściwych dla kierunku.

Studia I stopnia na kierunku ekonomia o profilu praktycznym, prowadzone w trybie niestacjonarnym trwają 6 semestrów i kończą się złożeniem egzaminu dyplomowego oraz uzyskaniem tytułu zawodowego licencjata, co zapisane jest w Regulaminie studiów WSEPiNM w Kielcach § 2, p. 9; § 39, p. 1b. Program studiów zakłada uzyskanie 180 punktów ECTS, co odpowiada 4500 godzinom nauki studenta.

Program studiów II stopnia na kierunku ekonomia o profilu praktycznym, zakłada ich prowadzenie przez 4 semestry, a proces kształcenia zakończony jest – po otrzymaniu oceny pozytywnej z pracy dyplomowej i złożeniu egzaminu dyplomowego - uzyskaniem tytułu magistra, co wynika z Regulaminu studiów WSEPiNM w Kielcach § 2, p. 8; § 39, p. 1. Programowi studiów przypisano 120 punktów ECTS co odpowiada 3000 godzin nauki studenta.

Punkty ECTS przypisane do danych przedmiotów odzwierciedlają nakład pracy, jaki student musi ponieść, aby uzyskać zaliczenie z danego przedmiotu. Jak wynika z kart przedmiotów (w których sformułowano szczegółowe bilanse nakładów czasu pracy studenta) nakład pracy studenta uwzględnia

liczbę godzin kontaktowych (udział w wykładach, konwersatoriach, ćwiczeniach, zajęciach laboratoryjnych, konsultacjach egzaminie/kolokwium zaliczeniowym z przedmiotu) oraz godzin pracy własnej potrzebnych na: przygotowanie się do wykładów, ćwiczeń, kolokwium, sprawozdań, raportów, prac semestralnych etc., realizacji samodzielnie wykonywanych zadań zleczanych przez prowadzącego, przygotowanie się do kolokwium końcowego z ćwiczeń/laboratorium, przygotowanie się do egzaminu/kolokwium końcowego z wykładów.

Analiza zestawień w poszczególnych sylabusach wskazuje, iż nakład czasu pracy jest w większości sylabusów poprawnie oszacowany i zapewnia osiągnięcie przez studentów efektów uczenia się. Wynika z niej także, iż generalnie pomimo, iż na odbytych w czasie wizytacji spotkaniach z kadrą zgłaszano, że studenci w ramach pracy samodzielnej mają „zadawane prace” do wykonania, to w znikomej części sylabusów w rubryce „realizacja samodzielnie wykonywanych zadań zleczanych przez prowadzącego” było to uwidocznione poprzez przyporządkowanie do niej godzin obciążenia studenta pracą. W ramach działań podnoszących jakość dokumentacji rekomenduje się podjęcie tego tematu.

Reasumując, czas trwania studiów oraz łączny nakład pracy mierzony łączną liczbą punktów ECTS konieczny do ukończenia studiów, jak również nakład pracy niezbędny do osiągnięcia efektów uczenia się przypisanych do zajęć lub grup zajęć są poprawnie oszacowane i zapewniają osiągnięcie przez studentów efektów uczenia się.

Na kierunku ekonomia zarówno na studiach I stopnia, jak i studiach II stopnia, kształcenie jest realizowane poprzez udział studentów, m.in.: wykładach, konwersatoriach, ćwiczeniach, zajęciach laboratoryjnych, konsultacjach.

Program studiów dla studiów I stopnia obejmuje ogółem 1054 godzin wymagających bezpośredniego kontaktu nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia ze studentami (w tym dla przedmiotów: ogólnouczelnianych - 94 godziny; podstawowych-395 godzin; kierunkowych - 196 godzin oraz przedmiotów do wyboru - 369 godzin). Dodatkowo do godzin kontaktowych należy dodać te, przypisane praktykom zawodowym w ilości 750 godzin. Z kolei program studiów dla II stopnia obejmuje ogółem 660 godzin wymagających bezpośredniego kontaktu ze studentami (w tym dla przedmiotów: podstawowych-185 godzin; kierunkowych -188 godzin oraz przedmiotów do wyboru - 287 godzin). Tak, jak w przypadku programu I stopnia należy tutaj także poszerzyć godziny kontaktowe o te, przeznaczone na praktyki. Liczba godzin kontaktowych przypisana praktykom zawodowym wynosi 375 godzin.

Liczba godzin zajęć wymagających bezpośredniego udziału nauczycieli akademickich i studentów, określona w programie studiów łącznie oraz dla poszczególnych zajęć oraz grup zajęć, zapewniają osiągnięcie przez studentów efektów uczenia się.

Z analizy program studiów, jak też kart przedmiotów wynika, że zarówno na studiach I stopnia, jak i II stopnia układ przedmiotów jest logiczny i spójny. Następuje ułożenie treści programowych od ogółu to szczegółu (tj. od wiedzy ogólnej do specjalistycznej)

W przypadku studiów I stopnia przedmioty kształcenia ogólnego realizowane są na I roku, za wyjątkiem języka obcego, który realizowany jest na II i III roku. Przedmioty podstawowe realizowane są przez trzy pierwsze semestry, przedmioty kierunkowe na II i III roku, zaś przedmioty do wyboru – specjalnościowe na ostatnim III roku. Program studiów dla II stopnia przewiduje realizację przedmiotów podstawowych przez pierwsze trzy semestry, przedmiotów kierunkowych przez cały cykl kształcenia, przedmiotów do wyboru – specjalnościowe na semestrach: II – IV za wyjątkiem seminarium, które rozpoczyna się już

w na I semestrze (stosunkowo wcześniej). Pomimo przenikania się grup przedmiotów – szczególnie na studiach II stopnia nie zidentyfikowano jednak przypadków znaczących kolizji treści pomiędzy konkretnymi przedmiotami.

Jeśli odnieść się do form prowadzonych zajęć, generalnie są one prawidłowo przyporządkowane. Zastrzeżenia pojawiają się przykładowo dla przedmiotu Komunikacja społeczna w języku angielskim, który jest jedynym przedmiotem prowadzonym w języku obcym na studiach II stopnia (brak lektoratów). Jako forma zajęć wpisany jest wykład, co nie pozwala realizować adekwatnych efektów uczenia się. Zajęcia te winny przybrać formę ćwiczeń czy konwersatorium.

Reasumując można przyjąć, że sekwencja zajęć lub grup zajęć, a także dobór form zajęć i proporcje liczby godzin zajęć realizowanych w poszczególnych formach zapewniają osiągnięcie przez studentów efektów uczenia się.

Z analizy dostarczonych dokumentów wynika, że zajęcia do wyboru obejmują:

- na studiach I stopnia 54 ECTS, co stanowi 30% ogólnej liczby punktów ECTS,
- na studiach II stopnia jak zapisano w raporcie 78 punktów ECTS lub 45 punktów ECTS. Na różnych stronach raportu samooceny podane są różne wartości (s. 39 i s. 83). Jednakże, jeśli przyjąć, że jest to 45 punktów ECTS to stanowi to 37,5% ogólnej liczby punktów ECTS.

Na zajęcia do wyboru składają się m.in. przedmioty wchodzące w skład specjalności kształcenia. Wobec powyższego można uznać, że Uczelnia umożliwia wybór zajęć, którym przypisano punkty ECTS w wymiarze nie mniejszym niż 30% ogólnej liczby punktów ECTS.

Z uwagi na praktyczny profil studiów, co najmniej połowa punktów ECTS (136 ECTS dla studiów I stopnia oraz 70 ECTS dla II stopnia) przypisana jest zajęciom kształtującym umiejętności praktyczne. W tym kierunkowe praktyki zawodowe odbywają się również z bezpośrednim udziałem opiekuna praktyk zawodowych, a obowiązkowa liczba godzin do realizacji wynosi 750 dla studiów I stopnia (30 pkt. ECTS) oraz 375 dla studiów II stopnia (15 pkt. ECTS).

Uczelnia, przyporządkowując zajęcia lub grupy zajęć do tych, które kształtują umiejętności praktyczne, przyjęła kryterium formy zajęć. Zatem do zajęć praktycznych zaliczono wszystkie zajęcia poza wykładami, a zatem takie, które w planie studiów określane zostały jako prowadzone w formie: C – Ćwiczenia; K- konwersatorium, L – laboratorium, ZP – zajęcia praktyczne, Wa – warsztaty, Pr – praktyki. Jak wynika z raportu samooceny (tabela 4, s. 84-86) oraz z kart przedmiotów zajęcia lub grupy zajęć kształtujących umiejętności praktyczne przyporządkowane zostały generalnie do dwóch grup tj. – ćwiczeń oraz konwersatoriów. Analiza treści przedmiotów w sylabusach wskazuje, że przyjęcie takiego kryterium nie jest właściwe. Dla przykładu przedmiot matematyka (liczba godzin 60 – studia stacjonarne /36- z studia niestacjonarne), zaliczony został do zajęć kształtujących umiejętności praktyczne, ponieważ jako formę zajęć przypisano mu ćwiczenia. Przedmiot ma 11 punktów ECTS. Matematyka oczywiście może mieć także charakter przedmiotu kształtującego umiejętności praktyczne, ale aby tak było, wymagane jest posiadanie konkretnej wiedzy, którą można zdobyć na wykładzie. Wobec powyższego rekomenduje się podział punktów ECST z danego przedmiotu na te, które będą wskazywały, że dany przedmiot jest zarówno „teoretycznym”, jak i na to, że także kształtuje umiejętności praktyczne. Takich przedmiotów w programie studiów można wskazać więcej np. Prawo, Przystosowanie biblioteczne i informacyjne, Ekonomia matematyczna. Ocenę ZO w tym zakresie potwierdzają studenci, gdyż zapytani o przedmioty, które według nich należą do grupy „przedmiotów o charakterze teoretycznym” wskazali m. in. na Zamówienia publiczne i partnerstwo publiczno -

prywatne, Rachunkowość budżetową. Oznaczałoby to, że stosowane na tych zajęciach metody kształcenia nie wskazują na to, że w ramach nich studenci mogą kształtować umiejętności praktyczne, pomimo, iż analiza sylabusów wskazuje, że część treści zajęć może być realizowana w formie praktycznej, tym samym kształtować umiejętności praktyczne.

W przypadku kierunku ekonomia profil praktyczny zarówno dla studiów I, jak i II stopnia liczba punktów ECST przynależąca do wykazanych w tabeli 4, s. 84-86 w raporcie samooceny zajęć kształtujących umiejętności praktyczne, jest wystarczająco duża, aby takiej modyfikacji dokonać i nadal spełniać warunek, by program studiów na ocenianym kierunku obejmował zajęcia kształtujące umiejętności praktyczne w wymiarze większym niż 50% ogólnej liczby punktów ECTS przypisanych do programu. Takie działania z pewnością urealnią przedstawiane informacje. Wobec powyższego należy wziąć także pod uwagę zapisy ujęte w Rozporządzeniu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 27 września 2018 r. w sprawie studiów, a mianowicie: § 6 „Zajęcia kształtujące umiejętności praktyczne, przewidziane w programie studiów o profilu praktycznym, są prowadzone:

- w warunkach właściwych dla danego zakresu działalności zawodowej;
- w sposób umożliwiający wykonywanie czynności praktycznych przez studentów.”

Zatem, nawet jeśli przyjęte zostało wzmiankowane już kryterium przyporządkowujące zajęcia do tych kształtujących umiejętności praktyczne, rekomenduje się umieścić dodatkowy opis w kartach przedmiotów.

Na kierunku ekonomia (studia I stopnia) ujęte są w programie studiów zajęcia z języka obcego w wymiarze 66 godzin (w semestrach 3, 4, 5, 6). Student nabywa na nich umiejętności językowe, obejmujące terminologię nauk ekonomicznych, zgodnie z wymaganiami określonymi dla poziomu B2 Europejskiego Systemu Opisu Kształcenia Językowego.

Na studiach II stopnia prowadzone są natomiast zajęcia z przedmiotu w formie wykładu (!) na co zwrócono już uwagę wcześniej – Komunikacja społeczna w języku angielskim (4 semestr). Wątpliwe jest, by na wykładzie można osiąść umiejętności znajomości języka przy małej jego liczbie godzin tak, aby z poziomu B2 na I stopniu dojść do poziomu B2+ na studiach II stopnia.

Dodatkowo, jak zasygnalizowano wcześniej, w efektach uczenia się brak efektu, który potwierdzałby, że Student nabywa umiejętności językowe zgodnie z wymaganiami określonymi dla poziomu B2+ Europejskiego Systemu Opisu Kształcenia Językowego.

Można jednak potwierdzić, iż na kierunku ekonomia zarówno na I, jak i II stopniu oferowane są zajęcia poświęcone kształceniu w zakresie znajomości co najmniej jednego języka obcego.

Kierunek studiów ekonomia przyporządkowany jest do dziedziny nauk społecznych, w związku z tym spełniony jest warunek uwzględnienia zajęć z dziedziny nauk humanistycznych lub nauk społecznych, którym przyporządkowano liczbę punktów ECTS nie mniejszą niż jest to określone w wymaganiach formalnych.

Na rok akademicki 2020/2021 zaplanowano kształcenie na odległość przy wykorzystaniu platformy elearningowej oraz aplikacji MS Teams. Takie kształcenie prowadzone było także w semestrze letnim w roku akademickim 2019/2020, przyjmowało ono głównie charakter asynchroniczny. W Procedurze Uczelnianej nr 1/05/2019, w Procedurze Wydziałowej ujętej w Wydziałowej Księdze Jakości - Procedura nr 18 dot. organizacji prowadzenia zajęć dydaktycznych z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość, zostały określone zasady wdrożenia szkoleń w systemie e-learningu oraz

przygotowania i prowadzenia zajęć dydaktycznych z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość.

Od roku akademickiego 2020/2021 sformułowano nowe zasady realizacji zdalnego procesu kształcenia na kierunku ekonomia profil praktyczny. Ujęte są one następujących dokumentach: w Zarządzeniu Rektora nr 16 z dnia 25.08. 2020 r. w sprawie procedur określających realizację programu studiów w okresie epidemii COVID- 19, Zarządzeniu Rektora nr 17 z dnia 10.09. 2020 r. w sprawie organizacji kształcenia w semestrze zimowym w roku akademickim 2020/2021 oraz Zarządzeniu Dziekana Wydziału Ekonomii i Zarządzania nr 1/2020/2021 w sprawie organizacji kształcenia w semestrze zimowym w roku akademickim 2020/2021.”.

Z uwagi na zaistniałe warunki epidemiologiczne wymiar prowadzonych zajęć w sposób zdalny jest zgodny z wymaganiami w tym zakresie.

Z treści raportu samooceny wynika, że w programie kształcenia wykorzystywane są różne metody dydaktyczne. Niestety nie można tego zweryfikować w kartach przedmiotów, gdyż nie ma w nich takiej pozycji. Zatem nie ma także informacji o przypisaniu metod dydaktycznych do poszczególnych efektów uczenia się w zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych.

Stosowane na kierunku ekonomia profil praktyczny metody dydaktyczne zostały zweryfikowane poprzez dostarczone przez pracowników przykłady wykonywanych na zajęciach prac (w tym dostarczone prace etapowe w formie prac pisemnych, prezentacji, testu), o co poproszono jeszcze przed wizytacją wysyłając zapytanie do Uczelni w ww. sprawie w trakcie przygotowywania raportów częściowych; w czasie hospitacji zajęć (na hospitowanych zajęciach stosowano tradycyjne metody w postaci wykładu z prezentacją, rozmów ze studentami, rozwiązywania przez studentów zadań, dyskusji) oraz na spotkaniu z kadrą w czasie wizytacji ZO. W trakcie tego spotkania uzyskano informacje dotyczące wykorzystywanych metod kształcenia (Rachunkowość, Rachunkowość budżetowa, Mikroekonomia - ćwiczenia, zadania do rozwiązania dla studentów). Znalazły one także potwierdzenie na spotkaniu ze studentami kierunku ekonomia. Można zatem stwierdzić, że zajęcia na kierunku ekonomia profil praktyczny (studia I i II stopnia) przybierają różne formy głównie: wykładu, konwersatorium, ćwiczeń, praktyk zawodowych i do tychże form, treści programowych, efektów uczenia się wykorzystywane są odpowiednio dobrane przez prowadzącego metody kształcenia jak np. dyskusja, studium przypadku, wykonanie prezentacji multimedialnej, praca w grupach, projekty, testy, prace pisemne - jak wspomniano wcześniej nie ma to pokrycia w dokumentacji (oprócz prac etapowych, oraz zagadnień do pracy na zajęciach dodatkowo dostępnych).

Na podstawie uzyskanych informacji zebranych podczas spotkań w ramach wizytacji ZO PKA na Uczelni można stwierdzić, iż w przypadku przedmiotów realizowanych w formie wykładów, ćwiczeń itd. proponowane metody dydaktyczne są adekwatne do form prowadzenia zajęć oraz do zakładanych efektów uczenia się nie ma to jednak pełnego potwierdzenia tego w dostarczonej przez uczelnię (za dokumentację częściowo to potwierdzającą mogą posłużyć prace etapowe)

Uwzględniając wszystkie powyższe uwagi można potwierdzić, iż Uczelnia stosuje metody kształcenia, które są różnorodne, częściowo specyficzne oraz można jedynie założyć (nie potwierdzić), że umożliwiają osiągnięcie przez studentów wszystkich efektów uczenia się.

Przedstawiona przez Uczelnię dokumentacja oraz informacje uzyskane podczas wizytacji ZO w Uczelni nie pozwalają na jednoznaczne pozytywne stwierdzenie, że w doborze metod dydaktycznych są uwzględniane najnowsze osiągnięcia dydaktyki akademickiej. Można natomiast przyjąć, że w dużym

stopniu stosowane są właściwie dobrane środki i narzędzia dydaktyczne, które mają służyć wspomaganiu osiągania przez studentów efektów uczenia się (jak wspomniano można to zweryfikować jedynie poprzez prace etapowe, uczestnictwo w hospitacjach oraz wypowiedzi kadry i studentów).

Tak, jak powyżej, można przyjąć, że zasadniczo występuje właściwy poziom wykorzystania zajęć aktywizujących stymulujących studentów do samodzielności i pełnienia aktywnej roli w procesie uczenia się (jak wspomniano można to zweryfikować jedynie poprzez prace etapowe, uczestnictwo w hospitacjach oraz wypowiedzi kadry i studentów).

W zakresie metod dydaktycznych związanych z kształtowaniem umiejętności praktycznych Uczelnia w Raporcie samooceny deklaruje, że treści oraz metody kształcenia dla poszczególnych przedmiotów na danym poziomie studiów są powiązane z zakładanymi kierunkowymi efektami uczenia się, co sprzyja aktywizacji studentów i osiąganiu przez nich umiejętności praktycznych i kompetencji społecznych przydatnych na rynku pracy.

Z wcześniej wspomnianych informacji można wywnioskować, że za zajęcia kształtujące umiejętności praktyczne Uczelnia uznaje wszystkie te, które nie przybierają formy wykładów (jak zaznaczano są to głównie ćwiczenia i konwersatoria). Trudno z uzyskanych od Uczelni podczas wizytacji informacji jednoznacznie stwierdzić, że wykorzystywane metody dydaktyczne w pełni zapewniają przygotowanie studentów do działalności zawodowej, tak aby mogli oni wykonywać czynności praktyczne, stosować właściwe metody i narzędzia, w tym zaawansowane techniki informacyjno-komunikacyjne w obszarach zawodowego rynku pracy właściwych dla kierunku ekonomia. Na spotkaniach z kadrami, nauczycielami akademickimi sygnalizowano, że prowadzone są zajęcia w formie warsztatowej, wykorzystywane są case study i metody rozwiązywania problemów praktycznych. Z pewnością takie metody dydaktyczne rozwijają umiejętności praktyczne studentów.

Zaznaczyć należy, że w kartach przedmiotów nie scharakteryzowano zajęć o charakterze praktycznym spełniających wskazane wynikające z § 6 Rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 27 września 2018 r. w sprawie studiów. Chociaż w programie studiów (program studiów dla kierunku ekonomia, studia I stopnia) zapisano, że: XVII. Zajęcia kształtujące umiejętności praktyczne, przewidziane w programie studiów o profilu praktycznym, są prowadzone:

- w warunkach właściwych dla danego zakresu działalności zawodowej,
- w sposób umożliwiający wykonywanie czynności praktycznych przez studentów.

Tożsama informacja została zapisana w programie studiów dla kierunku ekonomia, studia II stopnia – pkt. XVI.

Część nauczycieli akademickich prowadzących zajęcia dydaktyczne posiada doświadczenie zawodowe w pracy poza szkolnictwem wyższym, w praktyce gospodarczej. Część zajęć prowadzonych jest też jedynie przez praktyków. Z pewnością ma to przełożenie na przygotowanie studentów do działalności zawodowej, tak aby mogli oni wykonywać czynności praktyczne, stosować właściwe metody i narzędzia, w tym zaawansowane techniki informacyjno-komunikacyjne w obszarach zawodowego rynku pracy właściwych dla kierunku ekonomia.

Na kierunku ekonomia (studia I stopnia) zajęcia prowadzone są z języka obcego w formie ćwiczeń, formie adekwatnej do nabycia przez Studenta umiejętności językowych. W dokumentacji brak jest określonych metod kształcenia. Przyjąć można po ocenie metod weryfikacji efektów uczenia się, że są one prawidłowe i umożliwiają uzyskanie kompetencji w zakresie opanowania języka obcego jednak

z racji liczby przewidzianych godzin trudno jest osiągnąć poziom B2. Opanowanie poziomu B2 wymaga, przy założeniu, że rozpoczyna się na poziomie B1, 120-180 godzin, zatem niemożliwe jest osiągnięcie zaawansowania B2 po studiach I stopnia, jeśli ma się do dyspozycji połowę potrzebnego wymiaru godzin, chyba że rozpoczynając naukę student już jest na poziomie B2. Analizując stan faktyczny można stwierdzić, że przedstawiona karta przedmiotu *język obcy* dla kierunku ekonomia studia niestacjonarne I stopnia informuje, że: język wykładowy - polski, a cel ćwiczeń to "wprowadzenie studentów w podstawy gramatyki języka angielskiego oraz zapoznanie ich z podstawowym słownictwem z zakresu życia codziennego". Treść przedmiotu obejmuje poziom A1 i A2, zalecana literatura również. W rubryce "Wymagania wstępne" widnieje informacja "nie dotyczy". Z karty przedmiotu wynika, że również czas przeznaczony na samodzielną pracę studenta poświęcany jest na ugruntowanie treści z poziomu A1 i A2, a nie rozszerzanie ich, by umożliwić osiągnięcie poziomu B2. Wobec powyższego niemożliwe jest osiągnięcie zamierzonych efektów w postaci poziomu znajomości języka B2.

Na II stopnia studiów są prowadzone zajęcia w języku angielskim z przedmiotu Komunikacja społeczna w języku angielskim (4 semestr), który jak wynika z sylabusu ma formę wykładu. Za metody weryfikacji efektów uczenia się dla przedmiotu przyjęto prezentację, sprawozdanie, aktywność na zajęciach, zaś treści przedmiotu są rozpisane do konwersatorium. W karcie przedmiotu nie wskazano metod kształcenia.

W opinii studentów liczba godzin zajęć z języka obcego powinna zostać zwiększona.

Uczelnia zapewnia dostosowanie procesu uczenia się do zróżnicowanych potrzeb grupowych i indywidualnych studentów, w tym potrzeb studentów z niepełnosprawnością, jak również realizowania indywidualnych ścieżek kształcenia.

Zgodnie z §9 Regulaminu Studiów istnieje możliwość zastosowania indywidualnej organizacji studiów (IOS). IOS dotyczy w szczególności studentów: samodzielnie wychowujących dzieci, studentek w ciąży, osób z niepełnosprawnościami, z uwzględnieniem ich potrzeb i dostosowania warunków odbywania studiów do rodzaju niepełnosprawności (windy i podjazdy dla wózków inwalidzkich), dotkniętych przewlekłą chorobą, uniemożliwiającą systematyczne uczestnictwo w zajęciach, opiekujących się obłożnie chorym członkiem najbliższej rodziny, studiujących na dwóch kierunkach, zakwalifikowanych na praktyki oraz studia zagraniczne w procedurach wewnątrzuczelnianych, z innych ważnych przyczyn uznanych przez Dziekana. Na spotkaniach ze studentami, ta forma dostosowania procesu uczenia się do zróżnicowanych potrzeb indywidualnych studentów była przez nich bardzo pozytywnie opiniowana. Podkreślano dużą przychylność Uczelni w tym zakresie.

Regulamin Studiów WSEPiNM (§10), określa również przypadki (wysoka średnia ocen, wyjazd zagraniczny, program w języku obcym realizowany na Uczelni, zainteresowanie specjalizacją w określonej tematyce), które umożliwiają studentowi - po uzyskaniu zgody Dziekana - studiowanie według indywidualnego planu studiów i programu kształcenia (IPSiPK).

Zgodnie z zapisem w regulaminie studiów oraz w raporcie samooceny studia według IPSiPK polegają na rozszerzeniu obowiązującego programu studiów o dodatkowe przedmioty, wybraną specjalność prowadzoną na Uczelni, bądź przyjęciu odrębnego programu kształcenia specjalności, a także na możliwości realizowania obowiązującego planu studiów, w innej niż przyjęta kolejności chronologicznej oraz możliwość uzyskiwania zaliczeń i składania egzaminów w terminach ustalonych indywidualnie z prowadzącymi zajęcia.

Brak jest zapisów ogólnouczelnianych dotyczących zapewnienia dostosowania procesu uczenia się do potrzeb studentów z niepełnosprawnością.

W roku akademickim 2019/2020 studenci mieli do dyspozycji platformę elektroniczną do prowadzenia zajęć z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość. Od roku akademickiego 2020/2021 sformułowano nowe zasady realizacji zdalnego procesu kształcenia na kierunku ekonomia profil praktyczny. Na rok akademicki 2020/2021 zaplanowano kształcenie na odległość przy wykorzystaniu platformy elearningowej oraz aplikacji MS Teams.

Obowiązkowe praktyki zawodowe regulowane są Zarządzeniem nr 7/2019 Dziekana Wyższej Szkoły Ekonomii, Prawa i Nauk Medycznych im. prof. Edwarda Lipińskiego w Kielcach Wydziału Ekonomii i Zarządzania z dnia 5 października 2019 roku w sprawie szczegółowych zasad organizacji i form odbywania studenckich praktyk zawodowych na kierunkach: ekonomia, finanse i rachunkowość oraz zarządzanie i coaching.

Na studiach I st. praktyki obejmują łącznie 750 godzin i podzielone są na pięć części, realizowane odpowiednio w II, III, IV, V i VI semestrze. Przypisano im 30 pkt ECTS (25 godzin pracy studenta na 1 pkt ECTS). Na studiach II st. praktyki obejmują 375 godzin i podzielone są na trzy części realizowane w I, II i III semestrze. Przypisano im 15 pkt ECTS (25 godzin pracy studenta na 1 pkt ECTS).

W karcie przedmiotu dla praktyk na studiach I st. wskazano brak wymagań wstępnych, określono cele i efekty uczenia się dla praktyk. Efekty rozpisane są bardzo szczegółowo, 9 z zakresu wiedzy, 11 z zakresu umiejętności i 11 z obszaru kompetencji społecznych. Na studiach II st. również nie ma żadnych wymagań wstępnych, a cele stawiane praktykom są identyczne z tymi dla studiów I st. Efekty uczenia się obejmują 5 efektów z obszaru wiedzy, 7 – umiejętności i 4 – z zakresu kompetencji społecznych. Wszystkie efekty uczenia się zakładane dla praktyk są zgodne z efektami uczenia się przypisanymi do pozostałych zajęć lub grup zajęć.

Tak zorganizowane praktyki nie dają możliwości dogłębnego poznania miejsca ich odbywania i zapoznania się z procesami zachodzącymi w firmie/ instytucji przyjmującej. Są też mniej atrakcyjne dla pracodawców, bowiem praktykant przychodzący na okres 4-5 tygodni nie jest w stanie wdrożyć się w wykonywanie nieco bardziej skomplikowanej pracy. W trakcie wizytacji nie udało się ustalić, ilu studentów ma zaliczone praktyki na podstawie pracy, bowiem Uczelnia nie przedstawiła wykazu ilościowego form odbywania praktyk.

Praktyki zawodowe mogą być realizowane w następujących formach:

- 1) praktyka zorganizowana przez Uczelnię (tryb patronacki) – student korzysta z przygotowanej przez Uczelnię oferty praktyk wynikającej z zawartych porozumień, dostępnej na stronie internetowej Uczelni i w siedzibie Uczelni,
- 2) praktyka indywidualna (tryb indywidualny) – student samodzielnie organizuje praktykę i inicjuje podpisanie porozumienia Uczelni z Instytucją,
- 3) zatrudnienie w Instytucji na stanowisku zgodnym z profilem kierunku studiów na podstawie umowy o pracę, stosunku służbowego, umowy cywilnoprawnej, stażu,
- 4) prowadzenie działalności zgodnej z profilem kierunku studiów,
- 5) w ramach zorganizowanej przez uczelnię działalności, pozwalającej osiągnąć cele praktyki zgodne z profilem kierunku studiów, m.in.: realizacja projektów w ramach działalności kół naukowych, udział w realizacji prac naukowo-badawczych w Uczelni, udział w zleconych Uczelni projektach, np. wdrożeniowych,

Metody weryfikacji i oceny osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się zakładanych dla praktyk określone są jako aktywność na zajęciach i dziennik studenckiej praktyki zawodowej. Każdy z efektów oceniany jest zero-jedynkowo (tak/nie) w dzienniku praktyk.

Dziennik praktyk jest bardzo starannie opracowanym dokumentem, zawierającym regulamin, ramowy program, przebieg studenckich praktyk zawodowych – etapy i ich zaliczenie, szczegółowe efekty uczenia się dotyczące I-IV etapu studenckich praktyk zawodowych, skierowanie na praktyki zawodowe, porozumienie w sprawie organizacji praktyk, wnioski o zaliczenie praktyk oraz potwierdzenie odbycia studenckich praktyk zawodowych. Rekomenduje się uaktualnienie nazwy efektów i poprawienie na „efekty uczenia się”.

W punkcie „przebieg” widnieją daty odbywania praktyki (od... do...) i potwierdzenie firmy/instytucji przyjmującej oraz potwierdzenie opiekuna ze strony Uczelni. Z takiego sposobu potwierdzania odbycia praktyk nie można wywnioskować, co praktykant rzeczywiście w trakcie praktyk robił, jakie zadania wykonywał i jakie były rezultaty jego pracy.

Przedstawione przez Uczelnię wypełnione Dzienniki praktyk zawodowych (8 dzienników) zawierały efekty odpowiedniego etapu praktyk ocenione przez opiekuna praktyk zawodowych z ramienia zakładu pracy / instytucji. Poszczególne efekty oceniane są zero-jedynkowo, co jest zbyt daleko idącym uproszczeniem.

Z dokumentu nie wynika, co oznacza „etap” ani dlaczego są 4 etapy, choć praktyki realizowane są w pięciu częściach na pięciu semestrach. Można jedynie przypuszczać, że praktyki dotyczą studentów, którzy rozpoczęli studia według poprzednio obowiązujących zasad ich odbywania.

We wniosku o zaliczenie student w trzech wierszach charakteryzuje wykonywane zadania i prace merytoryczne, organizacyjne i pomocnicze.

Praktyka zaliczana jest bez oceny, co również jest nieprawidłowe.

Ocena osiągnięcia efektów uczenia się dokonywana przez opiekuna praktyk ma charakter kompleksowy i odnosi się do każdego z zakładanych efektów uczenia się, a dokonywana jest na podstawie krótkiej rozmowy ze studentem.

Organizacja praktyk i nadzór nad ich realizacją odbywa się w oparciu o wyżej wymienione Zarządzenie nr 7/2019 Dziekana. Regulamin nie jest publicznie dostępny, ale studenci otrzymują go wraz z dokumentacją dotyczącą praktyk w dziekanacie. Nie są też podawane do publicznej wiadomości nazwiska kierunkowych opiekunów praktyk zawodowych – Uczelnia uzasadnia to zasadami RODO.

Za organizację i przebieg praktyk zawodowych na kierunku ekonomia odpowiedzialni są opiekunowie studenckich praktyk zawodowych przypisani do danego kierunku. Wybierani są oni uznaniowo spośród nauczycieli akademickich – brak sformułowanych kryteriów ani jakichkolwiek regulacji w tym zakresie.

Do obowiązków opiekunów studenckich praktyk zawodowych należy w szczególności:

- 1) zapoznanie studentów z programem studenckich praktyk zawodowych zawierającym oczekiwania dla danego kierunku zgodnie z efektami uczenia się,
- 2) akceptacja zaproponowanego przez studenta miejsca i terminu studenckiej praktyki zawodowej zgodnie z kierunkiem uczenia się,
- 3) rozliczanie studenta z realizacji programu studenckiej praktyki zawodowej oraz osiągniętych efektów uczenia się.

Na jednego kierunkowego opiekuna praktyk przypada ok. 150 studentów. Zgodnie z regulaminem dokonuje on wpisu zaliczenia praktyk jeden raz w toku studiów, po okazaniu dokumentów poświadczających odbycie praktyk wymaganego rodzaju w wymaganym wymiarze po osiągnięciu przez studenta wymaganego przez program studiów wymiaru praktyk. Aby dobrze sprawować nadzór nad praktykami, należy zweryfikować miejsce odbywania praktyk, nawiązać kontakt z ich opiekunem po stronie firmy/instytucji przyjmującej, dokonać hospitacji wybranej próby, a na koniec przeprowadzić wnikliwą rozmowę, która pozwoli ocenić, czy efekty uczenia się zostały osiągnięte. Duża liczba studentów przypadająca na jednego opiekuna może uniemożliwić wykonanie tej pracy z należytą starannością, brak jednak na wizytowanym kierunku kryteriów określających liczbę opiekunów w stosunku do liczby studentów.

Zakres zadań i odpowiedzialności zarówno Pełnomocnika Dziekana ds. Studenckich Praktyk Zawodowych, jak i opiekunów przypisanych do poszczególnych kierunków określony jest w wymienionym Zarządzeniu Dziekana, zawierającym Regulamin praktyk.

Ten sam dokument określa wymagania wobec miejsc odbywania praktyk, ograniczając je do tego, że praktyka może odbywać się w firmach/instytucjach Unii Europejskiej i zagranicznych zgodnie z profilem kierunku studiów. Brak jakichkolwiek innych kryteriów, które muszą spełniać placówki przyjmujące studentów na praktyki zawodowe. Nie ma też żadnych reguł zatwierdzania miejsca odbywania praktyki samodzielnie wybranego przez studenta.

Uczelnia zapewnia miejsca praktyk dla studentów, co potwierdzono w czasie spotkania ze studentami, a w przypadku samodzielnego wskazania przez studenta miejsca odbywania praktyki, osoba sprawująca nadzór nad praktykami miejsce to zatwierdza uznaniowo.

W związku z nieprzedłożeniem wykazu miejsc odbywania praktyk nie można jednoznacznie stwierdzić, że infrastruktura i wyposażenie miejsc ich odbywania są zgodne z potrzebami procesu nauczania i uczenia się, a zatem nie można też potwierdzić, że umożliwiają osiągnięcie przez studentów efektów uczenia się oraz prawidłową realizację praktyk. Przedłożono 8 dzienników praktyk łącznie dla studiów I i II st. – zbyt mała próba, by na jej podstawie wnioskować o całości, tym bardziej, że niektóre miejsca praktyk w nich podane mogą budzić wątpliwości (np. gospodarstwo rolne).

Brak procedury (albo innego dokumentu) potwierdzania efektów uczenia się uzyskanych w miejscu pracy i określania ich adekwatności w zakresie odpowiadającym efektom uczenia się określonym dla praktyk. Oceny takiej dokonują uznaniowo opiekunowie praktyk uznaniowo na podstawie rozmowy ze studentem.

Nie ma reguł przeprowadzania hospitacji praktyk, ani też żadnych śladów, że hospitacje się odbywają.

Nie określono żadnych wymogów w stosunku do opiekunów praktyk w miejscu ich odbywania. Brak określenia zasad i zakresu współpracy osób nadzorujących praktyki na kierunku z opiekunami praktyk. W takiej wizytacji nie udało się ustalić, że taka współpraca w ogóle ma miejsce. Nie ma również żadnych zasad co do sposobów komunikowania się z miejscem odbywania praktyk.

W sprawozdaniu z praktyk znajduje się informacja o przeprowadzeniu rozmów telefonicznych z pracodawcami dotyczącymi praktyk: w roku akademickim 2017/2018 na 169 praktyk odbyto 15 rozmów, a w 2018/2019 na 146 praktyk – 26 rozmów. Były one prowadzone z wybranymi menedżerami, właścicielami lub opiekunami praktyk z ramienia zakładu pracy, a ich przedmiotem był przebieg praktyki, realizacji zakładanych efektów kształcenia oraz współpracy w ramach kolejnych etapów praktyki.

W ramach Wewnętrznego Sytemu Zapewniania Weryfikacji oraz Doskonalenia Jakości Kształcenia obowiązującego na Wydziale Ekonomii i Zarządzania wprowadzony został System Weryfikacji Efektów Uczenia, przyjęty Zarządzeniem Dziekana Nr 2/2019 z dnia 5.11.2019 r. Obejmuje on między innymi weryfikację osiągnięcia zakładanych efektów uczenia przypisanych do praktyk studenckich. Monitoring tego systemu weryfikacji stanowi m.in. coroczna analiza. Narzędzia pomiaru i oceny w niej zastosowane występują w postaci wskaźników ilościowych i jakościowych, umożliwiających ocenę wymierności weryfikacji zakładanych efektów uczenia się. Wśród tych mierników w analizie poziomej są takie, jak:

- średnia ocen z zaliczeń i egzaminów (struktura ilościowa i procentowa ocen według obowiązującej skali oraz średnia ocen według sesji i roku akademickiego jako całość)
- opinia absolwentów o przebiegu jakości kształcenia na danym poziomie i kierunku.

W kontekście tego, że praktyki zawodowe nie są zaliczane na ocenę, nie mogą one być brane pod uwagę przy wyliczaniu jakiegokolwiek średniej, chyba że „zaliczeniu” przyporządkowana zostaje jakaś ocena – brak jednak jakichkolwiek danych na ten temat.

Analiza pionowa prowadzona jest w oparciu o wymierność podstawowych cech i przebiegu procesu dydaktycznego w postaci mierników, wśród których wymieniono między innymi:

- karty hospitacyjne,
- potwierdzenie przez pracodawców w dziennikach studenckich praktyk zawodowych nabytych umiejętności praktycznych w ramach zrealizowanych przez studentów praktyk
- ocena dokonana przez pracodawców w aspekcie zgodności efektów uczenia z oczekiwaniami rynku pracy.

Istnienie takich zapisów wskazywałoby, że istnieje system pozwalający na systematyczną ocenę, dokonywaną z udziałem studentów, której poddawany jest również program, realizacja i efekty uczenia się praktyk. Uczelnia nie przedstawiła jednak żadnego z powyżej wspomnianych dokumentów.

Osoby sprawujące nadzór nad praktykami z ramienia Uczelni oraz opiekunowie praktyk nie podlegają specyficznej ocenie pod kątem praktyk, a jedynie rutynowym ocenom pracowniczym.

Absolwenci kończący studia na wizytowanym kierunku oceniają praktyki studenckie jedynie w ankiecie dla absolwentów, dotyczącej jakości procesów kształcenia realizowanych w WSEPiNM. Odpowiadają na pięć pytań:

- Czy program praktyk studenckich był zgodny z profilem kształcenia i kierunkiem kształcenia?
- Czy liczba godzin zrealizowanych w ramach praktyk studenckich była adekwatna do osiągnięcia zakładanych kierunkowych efektów kształcenia? (nieaktualne nazewnictwo – zapewne ankietą nie została zaktualizowana)
- Czy organizacja praktyk studenckich wpływa na rozwój zawodowy studenta?
- Czy organizacja praktyk studenckich wpływa na rozwój osobisty studenta?
- Czy organizacja praktyk studenckich wpływa na podjęcie pracy w zawodzie?

Pomijając błąd logiczny, który wkrał się w powyższe sformułowania (sądzić należy, że intencją było dowiedzenie się, czy odbycie praktyk studenckich wpływa na wymienione obszary), odpowiedzi na powyższe pytania dałyby szeroki obraz praktyk zawodowych. Odpowiedzi można udzielać w skali 5-stopniowej: zdecydowanie tak, raczej tak, trudno powiedzieć, raczej nie, zdecydowanie nie).

Niestety wizytowana Jednostka nie przedstawiła wyników takich ankiet.

Analiza programu studiów, kart przedmiotów pozwala stwierdzić, że rozplanowanie zajęć umożliwia efektywne wykorzystanie czasu przeznaczonego na udział w zajęciach i samodzielne uczenie się studentów ocenianego kierunku studiów. Czas przeznaczony na sprawdzanie i ocenę efektów uczenia się umożliwia weryfikację wszystkich efektów uczenia się oraz dostarczenie studentom ocenianego kierunku studiów informacji zwrotnej o uzyskanych efektach.

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 2 (kryterium spełnione/ kryterium spełnione częściowo/ kryterium niespełnione)

kryterium spełnione częściowo

Uzasadnienie

Na podstawie przedstawionej dokumentacji odbytych spotkań podczas wizytacji ZO oraz przeprowadzonych hospicj stwierdzono, co następuje:

Treści programowe są zgodne z efektami uczenia się. Uwzględniają wiedzę i jej zastosowania w zakresie dyscypliny, do których kierunek jest przyporządkowany. Są także kompleksowe specyficzne dla zajęć tworzących program studiów i zapewniają uzyskanie wszystkich efektów uczenia się.

Czas trwania studiów oraz łączny nakład pracy mierzony łączną liczbą punktów ECTS konieczną do ukończenia studiów, jak również nakład pracy niezbędny do osiągnięcia efektów uczenia się przypisanych do zajęć lub grup zajęć są poprawnie oszacowane i zapewniają osiągnięcie przez studentów efektów uczenia się.

Liczba godzin zajęć wymagających bezpośredniego udziału nauczycieli akademickich i studentów, określona w programie studiów łącznie oraz dla poszczególnych zajęć oraz grup zajęć, zapewniają osiągnięcie przez studentów efektów uczenia się.

Można przyjąć, że sekwencja zajęć lub grup zajęć, a także dobór form zajęć (za wyjątkiem zajęć z języka obcego) i proporcje liczby godzin zajęć realizowanych w poszczególnych formach zapewniają osiągnięcie przez studentów efektów uczenia się.

Uczelnia na kierunku ekonomia o profilu praktycznym umożliwia wybór zajęć, którym przypisano punkty ECTS w wymiarze nie mniejszym niż 30% ogólnej liczby punktów ECTS.

Uczelnia zapewnia dostosowanie procesu uczenia się do zróżnicowanych potrzeb grupowych i indywidualnych studentów, w tym potrzeb studentów z niepełnosprawnością, jak również realizowania indywidualnych ścieżek kształcenia.

Rozplanowanie zajęć umożliwia efektywne wykorzystanie czasu przeznaczonego na udział w zajęciach i samodzielne uczenie się studentów ocenianego kierunku studiów. Czas przeznaczony na sprawdzanie i ocenę efektów uczenia się umożliwia weryfikację wszystkich efektów uczenia się oraz dostarczenie studentom ocenianego kierunku studiów informacji zwrotnej o uzyskanych efektach.

Można przyjąć, że w dużym stopniu stosowane są właściwie dobrane środki i narzędzia dydaktyczne, które mają służyć wspomaganie osiągania przez studentów efektów uczenia się. Można także przyjąć, że zasadniczo występuje właściwy poziom wykorzystania zajęć aktywizujących stymulujących studentów do samodzielności i pełnienia aktywnej roli w procesie uczenia się.

Wątpliwości budzi przyjęte kryterium (forma zajęć) przyporządkowania zajęć lub grup zajęć do tych, które kształtują umiejętności praktyczne.

Stwierdzone nieprawidłowości, braki dotyczą poniższych kwestii:

1. Brak informacji o metodach kształcenia w kartach przedmiotów.
2. Uczelnia stosuje różnorodne metody kształcenia, częściowo specyficzne. Można jedynie założyć (nie potwierdzić), że zapewniają one osiągnięcie przez studentów wszystkich efektów uczenia się.
3. Nie można jednoznacznie pozytywnie stwierdzić, że w doborze metod dydaktycznych na kierunku ekonomia o profilu praktycznym są uwzględniane najnowsze osiągnięcia dydaktyki akademickiej.
4. Ze względu na liczbę godzin przeznaczonych na naukę języka obcego na I stopniu studiów (66 godzin w semestrach 3, 4, 5, 6) niemożliwe jest osiągnięcie zamierzonych efektów w postaci poziomu znajomości języka B2. Opanowanie poziomu B2 wymaga, przy założeniu, że rozpoczyna się na poziomie B1, 120-180 godzin. Forma zajęć dobrana jest prawidłowo. W dokumentacji brak tak, jak w przypadku innych przedmiotów określonych metod kształcenia. Na II stopnia studiów są prowadzone zajęcia w języku angielskim z przedmiotu Komunikacja społeczna w języku angielskim (4 semestr), który ma formę wykładu. Za metody weryfikacji efektów uczenia się dla przedmiotu przyjęto prezentację, sprawozdanie, aktywność na zajęciach, zaś treści przedmiotu są rozpisane do konwersatorium. W karcie przedmiotu nie wskazano metod kształcenia. W przypadku takich uwarunkowań wydaje niemożliwe jest osiągnięcie zamierzonych efektów w postaci poziomu znajomości języka B2+.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

Zalecenia

1. Należy zweryfikować i uzupełnić karty przedmiotów o pozycje dotyczące metod dydaktycznych, mając dodatkowo na względzie powiązanie metod dydaktycznych z konkretnymi efektami uczenia się. Należy zadbać o właściwy dobór metod dydaktycznych do form realizacji przedmiotów i zakładanych efektów uczenia się.
2. Należy stosować i udokumentować wykorzystanie różnorodnych, specyficznych metod kształcenia, które zapewnią osiągnięcie przez studentów wszystkich efektów uczenia się, a w szczególności efektów w zakresie umiejętności, kompetencji społecznych.
3. Należy udokumentować, że w doborze metod dydaktycznych na kierunku ekonomia o profilu praktycznym są uwzględniane najnowsze osiągnięcia dydaktyki akademickiej.
4. Należy urealnić program studiów tak, aby było możliwe uzyskanie przez studentów I stopnia osiągnięcie zamierzonych efektów znajomości języka obcego na poziomie B2, zaś studentów II stopnia - B2+. Dotyczy to tak liczby godzin, form przedmiotu (eliminacja wykładu -II stopień), jak i metod kształcenia (które należy uzupełnić w dokumentacji).

5. Praktyki zawodowe to ważny przedmiot na każdym kierunku praktycznym. Należy opracować kartę tego przedmiotu, zwracając uwagę na przypisane mu efekty uczenia i sposób ich weryfikacji. Zaleca się opracowanie kryteriów, zasad regulujących zatwierdzanie miejsc praktyk, ich weryfikację, hospitację, dokonywanie oceny stopnia osiągnięcia efektów uczenia się z udziałem opiekuna praktyk w miejscu ich odbywania.
6. Zaleca się rozważyć, by praktyki jako przedmiot na kierunku praktycznym naprawdę istotny, zaliczane były na ocenę. Należy wprowadzić możliwość oceniania poszczególnych efektów uczenia nie tylko na zasadzie osiągnął/ nie osiągnął, ale w szerszym zakresie, bowiem ewidentnie niektóre efekty można osiągnąć w większym lub mniejszym stopniu, co też powinno rzutować na ocenę końcową.
7. Zaleca się, by osiąganie poszczególnych efektów uczenia się weryfikowane było przez osobę obserwującą pracę studenta w trakcie odbywania praktyk, to jest przedstawiciela pracodawcy.
8. Zaleca się ustalenie kryteriów, jakie powinny spełniać osoby odpowiadające za studentów w miejscu odbywania przez nich praktyki.
9. Zaleca się ustalenie zasad komunikacji kierunkowego opiekuna praktyk zawodowych z opiekunem praktyk w miejscu ich odbywania.

W kontekście powyższych zaleca się podjęcie przez uczelnię skutecznych działań naprawczych zapobiegającym powstawaniu w przyszłości zdiagnozowanych błędów i nieprawidłowości.

Kryterium 3. Przyjęcie na studia, weryfikacja osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się, zaliczanie poszczególnych semestrów i lat oraz dyplomowanie

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 3

Warunki rekrutacji na studia, kryteria kwalifikacji i procedury rekrutacyjne są przejrzyste oraz umożliwiają dobór kandydatów posiadających wstępną wiedzę i umiejętności na poziomie niezbędnym do osiągnięcia efektów uczenia się.

Rekrutacja na kierunek ekonomia – profil praktyczny w roku akademickim 2019/2020 odbywała w trybie określonym przez Uchwałę Senatu nr 1/2018 w sprawie określenia warunków i trybu rekrutacji na studia oraz form studiów na poszczególnych kierunkach w roku akademickim 2019/2020 z dnia 18 maja 2018 r. Zgodnie z §1 pkt 2. o przyjęcie na studia I stopnia mogli się ubiegać absolwenci szkół średnich posiadający świadectwo dojrzałości. O przyjęcie na studia II stopnia mogli ubiegać się absolwenci studiów wyższych posiadający dyplom ukończenia studiów. Zgodnie z §1 pkt 3 Uchwały Senatu wstęp na I i II stopień studiów jest wolny i następuje na podstawie dokumentów uprawniających do podjęcia studiów wyższych. Decyzję w sprawie przyjęcia podejmuje Dziekan Wydziału Ekonomii i Zarządzania (§1, pkt 4). Podobne zasady obowiązywały przy rekrutacji na rok akademicki 2020/2021, na podstawie Uchwały Senatu nr 1/2019 w sprawie określenia warunków, trybu oraz terminu rozpoczęcia i zakończenia rekrutacji na studia w roku akademickim 2020/2021 z dnia 26 kwietnia 2019 r.

Na potrzeby rekrutacji dla studiów II stopnia przyjęto Regulamin dot. szczegółowych zasad rekrutacji dla studentów podejmujących studia II stopnia w WSEPiNM im. Edwarda Lipińskiego w Kielcach. Regulamin ten obowiązuje od 1.10.2019 r.

Odmowa przyjęcia na studia następuje w drodze decyzji administracyjnej. Studentowi przysługuje prawo do odwołania się od tej decyzji.

Wobec braku innych kryteriów niż kryteria formalne można mieć wątpliwości co do przeprowadzenia optymalnej selekcji kandydatów na studia.

Rekrutacja na kierunku ekonomia o profilu praktycznym dla studiów I i II stopnia prowadzona jest jeden raz w ciągu roku kalendarzowego. Jej zasady są określone w Regulaminie Studiów – dostępnym na stronie internetowej Uczelni. Warunki rekrutacji na studia oraz kryteria kwalifikacji i procedury rekrutacyjne znajdują się także w informatorze dla kandydatów na studia. Z zawartych we wskazanych powyżej dokumentach treści wynika, że warunki rekrutacji na studia oraz kryteria kwalifikacji i procedury rekrutacyjne są bezstronne i zapewniają kandydatom równe szanse w podjęciu studiów na kierunku Ekonomia – profil praktyczny.

Warunki rekrutacji na studia, kryteria kwalifikacji i procedury rekrutacyjne są bezstronne i zapewniają kandydatom równe szanse w podjęciu studiów na kierunku. Zostało to także potwierdzone na spotkaniu ze studentami podczas wizytacji ZO.

W odniesieniu do procedur identyfikacji efektów uczenia się uzyskanych poza systemem studiów Uczelnia w Raporcie samooceny stwierdza, że za podstawę w tym zakresie przyjmuje uczelnianą Procedurę nr 18 uznawania efektów uczenia się zdobywanych przez kandydatów na studentów poza procesem dydaktycznym. Obowiązuje również Wydziałowa Procedura nr 17 ujęta w Wydziałowej Księdze Jakości dla Wydziału Ekonomii i Zarządzania na kierunku Ekonomia, Finanse i Rachunkowość, Zarządzanie i Coaching. W dokumentach tych zawarte są wymogi i zasady dotyczące uznawania efektów uczenia się poza procesem dydaktycznym.

Jak wynika z przedstawionej dokumentacji na uczelni jest możliwość honorowania programu studiów innych szkół wyższych, zgodnych z efektami uczenia się, określonymi dla danego kierunku studiów. Decyzję w tym zakresie podejmuje Dziekan Wydziału.

Zasady, warunki i tryb dyplomowania na każdym poziomie studiów zostały określone w Regulaminie Studiów WSEPiNM (§35-§41). Z kolei procedura nr 14 zawarta w Wydziałowej Księdze Jakości i zawiera czytelnie informacje dotyczące przebiegu procesu dyplomowania.

Studentów rozpoczynających studia I stopnia na kierunku ekonomia – profil praktyczny od 1 października 2019 r. zgodnie z Ustawą z dnia 20 lipca 2018 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. 2018 poz. 1668), Regulaminem Studiów oraz Uchwałą Rady Wydziału nie obowiązuje praca dyplomowa. Pytania na egzamin dyplomowy opracowane są przez Wydziałową Komisję ds. Jakości Kształcenia.

Studenci III roku studiów licencjackich i II roku studiów magisterskich składają egzamin dyplomowy.

Aby być dopuszczonym do egzaminu dyplomowego student musi uzyskać zakładane efekty uczenia się. Musi mieć zatem pozytywne zaliczenie wszystkich przedmiotów i praktyk oraz mieć zdane wszystkie egzaminy przewidziane w planie studiów i programie nauczania. Termin egzaminu dyplomowego ustala Dziekan. Egzamin dyplomowy odbywa się przed powołaną przez Dziekana komisją, której przewodniczy osobiście lub upoważniony przez niego nauczyciel akademicki co najmniej ze stopniem naukowym doktora. W skład Komisji wchodzi także promotor oraz recenzent pracy w przypadku studiów II stopnia, a w przypadku studiów I stopnia dwóch nauczycieli akademickich wskazanych przez Dziekana. Egzamin dyplomowy ma formę egzaminu ustnego. Przebieg egzaminu jest protokołowany.

Ukończenie studiów następuje po uzyskaniu pozytywnej oceny z egzaminu dyplomowego.

Zgodnie z Zarządzeniem 1/2019 Rektora WSEZiNM w sprawie wprowadzenia procedury sprawdzania prac dyplomowych studentów WSEZiNM z wykorzystaniem Jednolitego Systemu Antyplagiatowego, Procedurą 1/2019 dot. zasady przeprowadzania sprawdzenia pracy dyplomowej w Jednolitym Systemie Antyplagiatowym prace dyplomowe podlegają sprawdzeniu w Jednolitym Systemie Antyplagiatowym. Ma tu także zastosowanie Wydziałowa Procedura nr 10 ujęta w Wydziałowej Księdze Jakości i dla Wydziału Ekonomii i Zarządzania na kierunku Ekonomia, Finanse i Rachunkowość, Zarządzanie i Coaching.

Studenci otrzymują wykaz osób prowadzących seminaria dyplomowe co najmniej na dwa tygodnie przed terminem, w którym dokonywane są zapisy na seminaria dyplomowe.

Można zatem podsumować, iż zasady i procedury dyplomowania są trafne, specyficzne i zapewniają potwierdzenie osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się na zakończenie studiów.

Ogólne zasady weryfikacji i oceny umożliwiają równe traktowanie studentów w procesie weryfikacji oceniania efektów uczenia się.

Z przedstawionej dokumentacji wynika, że weryfikacja efektów uczenia się uregulowana jest w uczelnianym Systemie weryfikacji efektów kształcenia w WSEPiNM (Uchwała Senatu nr 31/2015), Załącznik Nr 1 do Uchwały Nr 31/2015 Senatu WSEPiNM z dnia 03.10.2015 w sprawie zatwierdzenia zmian w systemie weryfikowania efektów kształcenia WSEPiNM, gdzie w pkt 2. zawarto Zasady weryfikowania efektów kształcenia uwzględniając metody weryfikacji efektów kształcenia uzyskiwanych w procesie kształcenia na poziomie przedmiotu/modułu, narzędzia umożliwiające weryfikację zakładanych efektów kształcenia - mierniki ilościowe i mierniki jakościowe oraz podstawy oceny realizacji efektów kształcenia.

W ramach Wewnętrznego Systemu Weryfikacji oraz Zapewnienia i Doskonalenia Jakości Kształcenia obowiązującego na Wydziale Ekonomii i Zarządzania WSEPiNM (dokument przyjęty zarządzeniem Dziekana nr 2/2019 z 05 listopada 2019 r.) wprowadzono System weryfikacji uczenia się. Dodatkowo został przyjęty System oceny osiągnięcia efektów uczenia się na Wydziale Ekonomii i Zarządzania (dołączono do dokumentacji jako załącznik 2), w którym ujęto sposoby oceniania osiągnięcia efektów uczenia się przez studentów kierunku ekonomia, studia I i II stopnia. Odnosi się on m. in. do stosowanych przez prowadzących/egzaminatorów metod weryfikacji efektów uczenia się uzyskiwanych w procesie kształcenia na poziomie przedmiotu/modułu, metod weryfikacji efektów uczenia się uzyskiwanych na poziomie kierunku/specjalności oraz metod dokumentowania realizacji założonych efektów uczenia się.

Analizując treści powyżej wskazanych dokumentów stwierdzić należy, że przyjęte przez Uczelnię i stosowane na kierunku ekonomia profile praktyczne ogólne zasady weryfikacji i oceny zapewniają bezstronność, rzetelność i przejrzystość procesu weryfikacji oraz wiarygodność i porównywalność ocen.

Skuteczność osiągania zakładanych efektów uczenia się dla kierunku ekonomia weryfikowana jest w odniesieniu do poszczególnych przedmiotów/modułów i ich form; do praktyk studenckich; do całego programu studiów określonych dla procesu dyplomowania (pracy dyplomowej i egzaminu dyplomowego). Jednym z elementów *Systemu weryfikacji efektów uczenia się* obowiązującego na Uczelni jest także weryfikacja zakładanych efektów uczenia się, dokonywana przez absolwentów danego kierunku studiów, poziomu i profilu kształcenia.

Przyjęte na Uczelni zasady określają tryb postępowania w sytuacjach konfliktowych związanych z weryfikacją i oceną efektów uczenia się.

Kwestie dotyczące postępowania w sytuacjach konfliktowych związanych z weryfikacją i oceną efektów uczenia się zawarto w Regulaminie Studiów. Ujęto w nim kwestie dotyczące uprawnień odwoławczych oraz określono konsekwencje braku zaliczenia. Zgodnie z informacjami zawartymi w Raporcie samooceny i zweryfikowanymi na spotkaniach podczas wizytacji ZO w uczelni, jeśli wystąpią sytuacje problematyczne, student może wystąpić o zaliczenie bądź egzamin komisyjny. W przypadku spraw dot. zaliczeń student ma prawo do odwołania się do Dziekana, w terminie 14 dni od daty wpisu lub odmowy jego dokonania. Dziekan, na uzasadniony wniosek studenta np. o braku obiektywnej oceny jego wiadomości, może zarządzić komisyjne sprawdzenie wiedzy studenta. Wówczas zostaje powołana komisja do przeprowadzenia komisyjnego zaliczenia. Jeśli student nie uzyska zaliczenia komisyjnego, Dziekan może podjąć decyzję o skierowaniu na powtarzanie semestru lub też o skreśleniu z listy studentów.

W przypadku uzyskania oceny niedostatecznej z drugiego egzaminu poprawkowego, na uzasadniony wniosek studenta, złożony w ciągu 14 dni od daty ogłoszenia wyników, Dziekan może zarządzić egzamin komisyjny. W przypadku, gdy student skorzysta z tej możliwości nie uzyska już zgody Dziekana na warunkowe kontynuowanie studiów w następnym semestrze. Przeprowadzany egzamin komisyjny ma formę egzaminu ustnego, na który pytania egzaminacyjne ustala powołana komisja.

Dziekan może jednak wyrazić zgodę na egzamin komisyjny przeprowadzony w formie pisemnej. W egzaminie uczestniczy przedstawiciel samorządu studenckiego i opiekun roku. Jeśli student otrzyma ocenę niedostateczną z egzaminu komisyjnego Dziekan podejmuje decyzję o skierowaniu na powtarzanie semestru studiów lub skreśleniu z listy studentów.

Wobec powyższego stwierdzić można, że obowiązujące zasady określają zasady postępowania w sytuacjach konfliktowych związanych z weryfikacją i oceną efektów uczenia się.

Celem sprawdzenia czy przyjęte dla poszczególnych przedmiotów, specjalności metody weryfikacji i oceny osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się oraz postępów w procesie uczenia się zapewniają skuteczną weryfikację i ocenę stopnia osiągnięcia wszystkich efektów uczenia się dokonano analizy treści dokumentacji dostarczonej przez Uczelnię (karty przedmiotów, System weryfikacji efektów kształcenia w WSEPiNM (Uchwała Senatu nr 31/2015), Załącznik Nr 1 do Uchwały Nr 31/2015 Senatu WSEPiNM z dnia 03.10.2015 w sprawie zatwierdzenia zmian w systemie weryfikowania efektów kształcenia WSEPiNM, System weryfikacji uczenia się, System oceny osiągnięcia efektów uczenia się na Wydziale Ekonomii i Zarządzania).

Zgodnie z zapisem zawartym w Załączniku Nr 1 do Uchwały Nr 31/2015 Senatu WSEPiNM metody weryfikacji efektów kształcenia dla danego przedmiotu/modułu określa sylabus, w którym określone są metody weryfikacji efektów kształcenia dla każdego przedmiotu/modułu w ramach danego kierunku/specjalności/specjalizacji. W dokumencie System oceny osiągnięcia efektów uczenia się na Wydziale Ekonomii i Zarządzania zapisano, że metodami weryfikacji efektów uczenia się uzyskiwanymi w procesie kształcenia na poziomie przedmiotu/modułu może być egzamin pisemny, egzamin ustny, test, praca pisemna, esej, prezentacja multimedialne, referat, inne.

Z kart przedmiotów wynika, że na kierunku ekonomia – profil praktyczny metodami weryfikacji efektów uczenia się są: egzamin pisemny, egzamin ustny, częściowa praca pisemna, praca pisemna końcowa (np. esej), kolokwium, prezentacja, sprawozdanie, aktywność na zajęciach. Jak z wynika z raportu samooceny przewidziano również możliwość stosowania prac etapowych, takich jak: projekty

indywidualne i grupowe, raporty z zajęć warsztatowych, eseje, prezentacje. Rekomenduje się ujęcie w sylabusie metod weryfikacji, skoro są stosowane natomiast trudno zweryfikować ich rzeczywiste wykorzystanie. Sam dobór metod weryfikacji powinien uwzględniać specyfikę poszczególnych kategorii efektów uczenia się (wiedzy, umiejętności, kompetencji społecznych).

Z analizy kart przedmiotów wynika, że część przedmiotów ujętych w programie studiów ma przypisane metody weryfikacji osiągnięcia przez studenta zakładanych efektów uczenia się nieadekwatne do formy prowadzonych zajęć dydaktycznych, jak i specyfiki przedmiotu. W przypadku części przedmiotów m. in. tych, które są prowadzone w formie wykładowej niezasadnie przypisuje się formę egzaminu pisemnego do weryfikacji efektów uczenia się w zakresie umiejętności.

W przypadku licznych przedmiotów prowadzonych głównie w formie ćwiczeń/konwersatoriów karty przedmiotów przewidują kilka metod weryfikacji. Niedociągnięciem jest przypisywanie wybranych przez prowadzącego metod weryfikacji (tych samych) do wszystkich efektów uczenia w zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych. Może to sugerować, że dobór zróżnicowanych metod weryfikacji nie został wystarczająco przemyślany.

Do metod weryfikacji efektów uczenia się uzyskiwanych na poziomie kierunku/specjalności zaliczono pracę dyplomową, recenzję pracy dyplomowej, egzamin dyplomowy. Przyjęte metody uznać należy za właściwe, jednak dużym problemem, jaki został zauważony podczas dokonywania ocen prac dyplomowych było zawyżanie przez promotorów i recenzentów ocen tychże prac. W tym zakresie należy udoskonalić system dyplomowania, który jest przecież zwieńczeniem uzyskanych przez studenta efektów uczenia się. W procedurze 12, zawartej w Wydziałowej Księdze Jakości zostały przedstawione zasady pisania prac dyplomowych, jednak w przedstawionych do wglądu przez Jednostkę pracach widoczne było częste ich niedotrzymywanie. Opisany w Procedurze nr 14 zawartej w Wydziałowej Księdze Jakości przebieg procesu dyplomowania uznać należy za właściwy.

Z analizy przedstawionej dokumentacji wynika, że Uczelnia formalnie nie przewidziała formy weryfikacji opanowania praktycznych umiejętności, związanych z przygotowaniem zawodowym oraz kompetencji społecznych, niezbędnych na rynku pracy. Analiza kart przedmiotów pozwala stwierdzić, że w znaczącej większości z nich za jedną z metod weryfikowania efektów uczenia się dla konkretnych przedmiotów w odniesieniu do form zajęć była aktywność na zajęciach, dodatkowo pojawiła się inne metody „wzmacniające umiejętności praktyczne” – prezentacja, sprawozdanie.

Mając na uwadze zgłaszane na spotkaniu w trakcie wizytacji ZO jeszcze inne formy metod weryfikacji uczenia się (studia przypadku, projekty, prowadzone analizy) można uznać, że metody weryfikacji i oceny osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się oraz postępów w procesie uczenia się umożliwiają sprawdzenie opanowania umiejętności praktycznych i przygotowania do prowadzenia działalności zawodowej w obszarach zawodowego rynku pracy właściwych dla kierunku.

Weryfikacja kompetencji językowych w zakresie znajomości języka obcego, odbywa się na poprzez wykorzystanie metod weryfikacji w postaci ćwiczeń, zadań i udziału w dyskusji, co zostało potwierdzone na spotkaniu podczas wizytacji ZO z kadrą. Można zatem przyjąć, że weryfikacja kompetencji językowych w zakresie znajomości języka obcego odbywa się poprzez aktywność na zajęciach. W przypadku I stopnia język angielski, jak wynika z sylabusu, jako metodę weryfikacji ma przyporządkowaną aktywność na zajęciach, dodatkowo pojawia się także egzamin pisemny i ustny. Z kolei na II stopniu realizowany jest przedmiot (jako jedyny w języku obcym) Komunikacja społeczna w języku angielskim. Jako forma zajęć wpisany jest wykład (co zaskakuje), jednak metody weryfikacji są w kontekście zawartych w sylabusie treści bardziej adekwatne (niż wybrana forma) – prezentacja,

sprawozdanie, aktywność na zajęciach. Przyjęte metody weryfikacji kompetencji językowych w zakresie znajomości języka obcego wydają się zasadne – z pewnością są one aktywizujące i umożliwiają sprawdzenie i ocenę poziomu opanowania języka obcego. Można mieć jednak zastrzeżenia co do tego, czy przy zastosowanej formie prowadzenia zajęć wykładu jest możliwość ocenienia aktywności wszystkich studentów.

Przeprowadzona analiza pokazała, że jest wątpliwe, aby w trakcie studiów student uzyskał poziom B2, ponieważ z sylabusu wynika, że studenci rozpoczynają na poziomie A1/A2. Podobnie, w przypadku studiów II stopnia jest mało prawdopodobne, by student uzyskał poziom B2+. Problem znajduje się tu jednak bardziej po stronie liczby godzin o czym wspomniano w kryterium 2. Z kart przedmiotów wynika, że przyjęte metody weryfikacji są dobrze dobrane i umożliwiają sprawdzenie i ocenę opanowania języka obcego na poziomach B2 (I stopień) i B2+ (II stopień) Studentom, którzy na te poziomy się kwalifikują (I stopień przedmiot Język obcy: metody weryfikacji – egzamin ustny, egzamin pisemny, aktywność na zajęciach; II stopień przedmiot Komunikacja społeczna w języku angielskim: metody weryfikacji -prezentacja, sprawozdanie, aktywność na zajęciach).

Zakładając ocenę zajęć prowadzonych w systemie elearningowym oraz na platformie MS Teams można stwierdzić, że ma miejsce weryfikacja osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się przez bieżącą kontrolę postępów w nauce. Jednakże egzaminy, jak i zaliczenia także były realizowane w semestrze letnim roku akademickiego 2019/2020 poprzez wykorzystanie metod i technik kształcenia na odległość (system elearningowy).

Zasady dokumentacji i weryfikacji efektów kształcenia zostały szczegółowo określone w uczelnianym Systemie weryfikacji efektów kształcenia w WSEPiNM (Uchwała Senatu nr 31/2015). Uczelnia posiada dokument pt. System oceny osiągnięcia efektów uczenia się na Wydziale Ekonomii i Zarządzania, w którym zapisano obowiązujące zasady dotyczące archiwizowania prac. Prace egzaminacyjne są przechowywane przez Dziekanat Uczelni. Prace dyplomowe wraz z protokołem i recenzją są dokumentowane i archiwizowane zgodnie z Rozporządzeniem MNiSW w sprawie studiów z dnia 27 września 2018 r. (Dz.U. 2018, poz. 1861).

Udostępniona przez Uczelnię dokumentacja weryfikacji efektów uczenia się, częściowo nie była zgodna z zakładanymi w kartach przedmiotów formami weryfikacji i zakładanymi efektami uczenia się. W przedstawionej dokumentacji z wybranych losowo przedmiotów (jednak uwzględniając zróżnicowanie ocen, prowadzących zajęcia, uzyskanie oceny) znalazły się głównie prace pisemne (przede wszystkim zaliczeniowe), ale także prezentacja, test (też jako praca zaliczeniowa) oraz dokumentacja egzaminów (w niektórych przypadkach tylko pytania). Na podstawie przedstawionych prac etapowych, egzaminacyjnych, można uznać, że efekty uczenia się studentów zostały osiągnięte. Stwierdzono jednak przypadki - szczególnie dotyczy to prac etapowych - nieadekwatnych ocen w stosunku do zawartych w pracach treści (oceny zawyżone). Poziom wymagań stawianych w pracach zaliczeniowych i egzaminacyjnych w wielu przypadkach jest zbyt niski. Taki sam wniosek można wysnuć w przypadku prac dyplomowych. Ich poziom merytoryczny (zawartość treści, aktualność literatury przedmiotu w nich wykorzystywanej), jak i stopień uprzątnienia był na niezadawalającym poziomie, z pewnością nieadekwatnym do wystawionych przez recenzentów i promotorów ocen. Powyższa ocena jest zaskakująca w świetle przedstawionych w raporcie samooceny informacji o funkcjonującym w niej monitoringu systemu weryfikacji poprzez przeprowadzanie corocznej analizy. W raporcie samooceny wskazano także, że w ramach Uczelni prowadzony jest systematyczny, powtarzalny monitoring postępów studentów, do którego wykorzystuje się sprawozdania - analizy z działalności

Wydziału za dany rok akademicki. Jak znaczone w raporcie samooceny, co wynika także z przedstawionego dokumentu pt.: Analiza systemu weryfikacji uczenia się dla kwalifikacji na poziomach 6 i 7 Polskiej Ramy Kwalifikacji kierunek ekonomia - profil praktyczny forma niestacjonarna 2018/2019 (wyd. styczeń 2020) w sprawozdaniach tych zawsze jedna teza poświęcona jest progresji studentów w zakresie osiągania efektów uczenia się.

W przedstawionej dokumentacji z wybranych przedmiotów (uwzględniając zróżnicowanie ocen, prowadzących zajęcia, tematykę, formę zajęć) znalazły się głównie prace pisemne (zaliczeniowe), ale także prezentacja, test (też jako praca zaliczeniowa) oraz dokumentacja egzaminów (w niektórych przypadkach tylko pytania). Prace pisemne miały najczęściej formę od jedno do kilkustronicowych opracowań studentów i dotyczyły zwykle teoretycznych aspektów poszczególnych przedmiotów. Zabrakło wśród prac o charakterze praktycznym (czego można by się spodziewać po profilu praktycznym kierunku). Część przedstawionych do oceny prac wykazywała niski poziom merytoryczny, edytorski, formalny (brak struktury pracy, bibliografii, przypisów – i to nie w przypadku eseju) - co nie miało przełożenia na ocenę. Przedstawione w dokumentacji podczas wizytacji prace etapowe, jeśli były zaliczeniowymi, weryfikowały w niewystraszającym zakresie osiągnięcia efektów uczenia się w zakresie umiejętności praktycznych i przygotowania do prowadzenia działalności zawodowej. Reasumując, analizowane prace pisemne nie weryfikowały w sposób kompleksowy efektów w zakresie głównie umiejętności i kompetencji społecznych. W większości przypadków (w ramach dostarczonych prac etapowych) nie zidentyfikowano więcej niż jednej formy weryfikacji w ramach danego przedmiotu. W największym stopniu zweryfikowane zostały efekty uczenia się w kategorii wiedza.

Tematyka prac dyplomowych na kierunku ekonomia- profil praktyczny w zbyt dużej mierze dotyczyła dyscypliny nauki o zarządzaniu i jakości (nie uznanej za wiodącą), aniżeli do dyscypliny wiodącej dla kierunku ekonomia- profil praktyczny - czyli dyscypliny ekonomia i finanse. Analiza wybranych prac dyplomowych skłania do następujących wniosków, częściowo już wyartykułowanych: prace nie spełniają wymogów, które uczelnia sama dla siebie wyznaczyła w tym zakresie. Świadczy to albo o braku znajomości przez promotorów prac tychże zasad, albo ich nie egzekwowania. Poziom merytoryczny prac nie jest zadowalający- dotyczy to prac zarówno na studiach I jak i II stopnia. Od prac dyplomowych wieńczących edukację na II stopniu wymaga się postawienia hipotez, problemów badawczych, zadań badawczych, wyraźne sformułowanego celu – bądź chociaż niektórych z wymienionych elementów. Niestety większość prac na studia II stopnia miała postawiony jedynie cel, część prac na studiach I stopnia nie miała nawet tego. Znaczna część prac dyplomowych nie zawierała chociażby podpunktu, w którym opisano by metodologię badań. Stopień upracticznienia prac był na niezadowalającym poziomie. Wykorzystywana literatura przedmiotu pochodziła w większości z pierwszych lat XX wieku. Oceny wystawione przez recenzentów i promotorów ocen były zawyżone. Jak wynika z przedstawionej dokumentacji (wydziałowa Procedura nr 9 zawarta w Wydziałowej Księdze Jakości) na kierunku ekonomia stosowana jest wewnętrzna ocena prac dyplomowych tzw. superrecenzja. Z dokumentów w ramach niej sporządzonych wynika, że problemu z pracami dyplomowych nie zauważono. W ramach doskonalenia systemu warto było by zweryfikować proces wewnętrznej oceny prac dyplomowych.

Na spotkaniu ze studentami podczas wizytacji ZO studenci wymienili jedynie 1 publikację wydaną w ramach Międzynarodowej Konferencji Studentów on-line pt.: „Dylematy i nowe koncepcje zarządzania organizacją” Kielce, 16 kwietnia 2019 r., w której ich przedstawiciele są autorami/współautorami. Studenci wskazywali, iż kilka osób ze społeczności studenckiej brała udział we wspomnianej konferencji, jak również w konkursie „Biznes Innowator - konkurs na temat

innowacyjnych form prowadzenia działalności gospodarczej”, którego Organizatorem była wizytowana Jednostka. Potwierdzono to na spotkaniu z kadrą oraz dostarczono informacje na temat obu wydarzeń. Od roku akademickiego 2018/19 w Uczelni prowadzony jest projekt pn. „Energia kompetencji – energia rozwoju” (POWR.03.05.00-00-Z014/17-00), w ramach którego 15 studentów kierunku ekonomia odbyło szkolenia i płatne staże.

Z uwagi na fakt, iż większość osób studiujących na kierunku ekonomia profil praktyczny pracuje zawodowo, a część z bezpośrednio w zawodach związanych ze studiowanym kierunkiem, można przyjąć, że posiadają oni inne osiągnięcia w obszarach działalności zawodowej właściwych dla kierunku. Zostało to częściowo potwierdzone na spotkaniu podczas wizytacji ze studentami oraz pracodawcami, interesariuszami Uczelni.

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 3 (kryterium spełnione/ kryterium spełnione częściowo/ kryterium niespełnione)

kryterium spełnione częściowo

Uzasadnienie

Na podstawie przedstawionej dokumentacji odbytych spotkań podczas wizytacji ZO oraz przeprowadzonych hospitacji stwierdzono co następuje:

Warunki rekrutacji na studia, kryteria kwalifikacji i procedury rekrutacyjne są przejrzyste oraz umożliwiają dobór kandydatów posiadających wstępną wiedzę i umiejętności na poziomie niezbędnym do osiągnięcia efektów uczenia się, zapewniają kandydatom równe szanse w podjęciu studiów na kierunku.

Warunki i procedury potwierdzania efektów uczenia się uzyskanych poza systemem studiów zapewniają możliwość identyfikacji efektów uczenia się uzyskanych poza systemem studiów oraz oceny ich adekwatności w zakresie odpowiadającym efektom uczenia się określonym w programie studiów.

Warunki i procedury uznawania efektów uczenia się uzyskanych w innej uczelni, w tym w uczelni zagranicznej zapewniają możliwość identyfikacji efektów uczenia się oraz oceny ich adekwatności w zakresie odpowiadającym efektom uczenia się określonym w programie studiów.

Zasady i procedury dyplomowania są trafne, specyficzne i zapewniają potwierdzenie osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się na zakończenie studiów.

Ogólne zasady weryfikacji i oceny umożliwiają równe traktowanie studentów w procesie weryfikacji oceniania efektów uczenia się, zapewniają bezstronność, rzetelność i przejrzystość procesu weryfikacji oraz wiarygodność i porównywalność ocen.

Przyjęte na Uczelni zasady określają tryb postępowania w sytuacjach konfliktowych związanych z weryfikacją i oceną efektów uczenia się.

Przyjęte metody weryfikacji kompetencji językowych w zakresie znajomości języka obcego wydają się zasadne.

Stwierdzone nieprawidłowości, braki dotyczą poniższych kwestii:

1. Metody weryfikacji i oceny osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się oraz postępów w procesie uczenia się nie w pełni zapewniają skuteczną weryfikację i ocenę stopnia

osiągnięcia wszystkich efektów uczenia się. Efekty uczenia się osiągnięte przez studentów są mało uwidocznione w postaci prac etapowych i egzaminacyjnych oraz ich wyników, prac dyplomowych, dzienników praktyk.

2. Rodzaj, forma, tematyka i metodyka prac egzaminacyjnych, etapowych, projektów itp. a także prac dyplomowych oraz stawianych im wymagań nie są w zadawalającym stopniu dostosowane do poziomu i profilu, efektów uczenia się oraz zastosowań wiedzy z zakresu dyscyplin, do których kierunku jest przyporządkowany, norm i zasad, a także praktyki w obszarach działalności zawodowej/gospodarczej oraz zawodowego rynku pracy właściwych dla kierunku.
3. Praktycznie nie jest zauważalne, aby studenci byli autorami/współautorami publikacji fachowych, można jednak wskazać, iż w pewnym zakresie posiadają inne osiągnięcia w obszarach działalności zawodowej/gospodarczej właściwych dla kierunku

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

Zalecenia

1. Należy dostosować metody weryfikacji do zakładanych efektów uczenia się mając na względzie formy prowadzonych zajęć dydaktycznych, jak i specyfiki przedmiotów.
2. Należy stworzyć procedurę przeprowadzenia oceny opanowania przez studentów praktycznych umiejętności, związanych z przygotowaniem zawodowym oraz kompetencji społecznych, niezbędnych na rynku pracy i dokumentować wyniki przeprowadzanych ocen.
3. Należy dokonać regularnego przeglądu procesu opieki promotorskiej, jak również oceny prac etapowych, dyplomowych itp. Potrzebna jest kontrola jakości w tym względzie.
4. Należy podjąć działania (najlepiej o charakterze systemowym) angażujące studentów do współpracy przy tworzeniu publikacji naukowych, przy przedsięwzięciach, inicjatywach, które dałyby im możliwości wyróżnienia, dokonań w obszarach działalności zawodowej/gospodarczej właściwych dla kierunku.

W kontekście powyższych zaleca się podjęcie przez uczelnię skutecznych działań naprawczych zapobiegającym powstawaniu w przyszłości zdiagnozowanych błędów i nieprawidłowości.

Kryterium 4. Kompetencje, doświadczenie, kwalifikacje i liczebność kadry prowadzącej kształcenie oraz rozwój i doskonalenie kadry

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 4

Zgodnie z przedstawionym raportem samooceny oraz analizą przedstawionych w czasie wizytacji dokumentów nauczyciele akademicki oraz inne osoby prowadzące zajęcia na kierunku ekonomia posiadają aktualny i udokumentowany dorobek naukowy w zakresie dyscypliny naukowej ekonomia i finanse oraz doświadczenie zawodowe. W roku akademickim 2019/2020 proces dydaktyczny realizowało 30 pracowników posiadających aktualny i udokumentowany dorobek naukowy i/lub doświadczenie zawodowe w trzech dziedzinach nauki: naukach społecznych (ekonomia

i finanse, nauki o komunikacji społecznej i mediach, nauki o polityce i administracji, nauki o zarządzaniu i jakości, nauki prawne, nauki socjologiczne, psychologia, pedagogika) naukach ścisłych i przyrodniczych (matematyka), naukach inżyniersko-technicznych (inżynieria mechaniczna). Analiza przedstawionych przez Uczelnię dokumentów pozwala stwierdzić, że w obszarach działalności zawodowej właściwych dla kierunku ekonomia profil praktyczny (ze szczególnym uwzględnieniem ostatnich 6 lat) posiadane przez pracowników kwalifikacje umożliwiają prawidłową realizację zajęć, w tym nabywanie przez studentów umiejętności praktycznych. Struktura kwalifikacji (7 doktorów habilitowanych, 14 doktorów, 2 magistrów, 7 magistrów – interesariuszy/lektorów) oraz liczebność kadry w stosunku do liczby studentów (203) umożliwiają prawidłową realizację zajęć. Zgodnie z przedstawioną przez Uczelnię charakterystyką nauczyciele akademicki prowadzący zajęcia posiadają kompetencje dydaktyczne umożliwiające prawidłową realizację zajęć. Na podstawie okazanych Planów zajęć można stwierdzić, że przydział zajęć oraz obciążenie godzinowe poszczególnych nauczycieli akademickich oraz innych osób prowadzących zajęcia przedstawione przez uczelnię umożliwia prawidłową realizację zajęć. Obciążenie godzinowe prowadzeniem zajęć nauczycieli akademickich zatrudnionych w uczelni jako podstawowym miejscu pracy ujęte w Kartach indywidualnych obciążeń dydaktycznych na rok akademicki 2020/2021 jest co do zasady zgodne z wymaganiami. Wątpliwości budzi liczba godzin obciążeń dydaktycznych przypisanych pracownikom odpowiedzialnym za praktyki zawodowe, np. w Karcie obciążeń dydaktycznych przypisano w roku akademickim 2020/2021 – 570 godzin z Praktyk zawodowych oraz 270 godzin pensum, pracownikowi odpowiedzialnemu za opiekę nad praktykami zawodowymi studentów – 1545 godzin z Praktyk zawodowych oraz 270 godzin pensum.

Uczelnia prowadzi zajęcia z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość wykorzystując do tego celu platformę elearningową oraz aplikacje MS Teams. W semestrze letnim roku akademickiego 2019/2020 zajęcia były realizowane w układzie asynchronicznym, zaś rok akademicki 2020/2021 realizowany jest w układzie synchronicznym. Zgodnie z Procedurą Uczelnianą nr 1/05/2019 określono zasady wdrożenia, przygotowania i prowadzenia zajęć dydaktycznych z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość. Na podstawie przedstawionych notatek ze szkoleń (z dnia 17.09.2019, 29.09.2019, 24.09.2020, 03.10.2020) należy uznać, że Uczelnia przeprowadziła i sprawdziła przygotowanie prowadzących i studentów do realizacji procesu kształcenia z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość oraz że realizacja zajęć w roku akademickim 2020/2021 jest na bieżąco kontrolowana przez Uczelnię. Stopień przygotowania nauczycieli akademickich do prowadzenia zajęć elearningowych w procesie synchronicznym jest, jak wskazują przeprowadzone na kierunku ekonomia profil praktyczny hospitacje, zróżnicowany, wskazujący z jednej strony na umiejętne wykorzystanie możliwości technicznych dysponowanej przez Uczelnię platformę (np. zajęcia z przedmiotu Ekonomia międzynarodowa), a z drugiej brak obrazu, tablicy interaktywnej lub innych form wizualizacji działań na arkuszu kalkulacyjnym Excel w czasie wykładu z Modelowania procesów ekonomicznych.

Dobór nauczycieli akademickich i innych osób prowadzących zajęcia jest transparentny, adekwatny do potrzeb związanych z prawidłową realizacją zajęć oraz uwzględnia w szczególności ich dorobek praktyczny i doświadczenie oraz osiągnięcia dydaktyczne kadry. Nauczyciele akademicki oraz inne osoby prowadzące zajęcia na kierunku ekonomia profil praktyczny zdaniem władz Uczelni są oceniani przez studentów w zakresie spełniania przez nich obowiązków związanych z kształceniem (w trakcie weryfikacji przedstawiono wzory ankiet oceniających i ocenę studentów za semestry zimowy (22 studentów) i letni (12 studentów) roku akademickiego 2018/2019 – nie przedstawiono oceny

studentów kierunku badanego. Uczelnia przedstawiła oceny przez innych nauczycieli w formie hospitacji zajęć za rok 2018, nie przedstawiła za rok 2019 i semestr letni roku akademickiego 2019/2020.

Uczelnia prowadzi okresowe oceny nauczycieli akademickich i innych osób prowadzących zajęcia. Wyniki okresowych przeglądów kadry prowadzącej kształcenie, w tym wnioski z oceny dokonywanej przez studentów, jak wynika z opinii pracowników Wydziału wygłoszonej na spotkaniu z Zespołem PKA, są wykorzystywane do doskonalenia poszczególnych członków kadry i planowania ich indywidualnych ścieżek rozwojowych. Pracownicy potwierdzili również, że realizowana polityka kadrowa umożliwia kształtowanie kadry prowadzącej zajęcia zapewniające prawidłową ich realizację, sprzyja stabilizacji zatrudnienia i rozwojowi nauczycieli akademickich i innych osób prowadzących zajęcia co jest w zgodzie z wprowadzonym Zarządzeniem Rektora WSEPiNM nr 4/2020 z dnia 02.01.2020 r. regulaminem dotyczącym wsparcia rozwoju kadry naukowej. Należy również stwierdzić, że realizowana polityka kadrowa w Uczelni obejmuje zasady rozwiązywania konfliktów, a także reagowania na przypadki zagrożenia, naruszenia bezpieczeństwa lub dyskryminacji i przemocy wobec członków kadry prowadzącej kształcenie oraz formy pomocy ofiarom.

Nauczyciele akademicy oraz inne osoby prowadzące zajęcia są poddawani ocenie przez studentów poprzez semestralne, anonimowe ankiety. Na podstawie ankiet podejmowane są działania co do których studenci są informowani na posiedzeniach wydziałowej komisji ds. jakości kształcenia.

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 4 (kryterium spełnione/ kryterium spełnione częściowo/ kryterium niespełnione)

Kryterium spełnione częściowo

Uzasadnienie

Kompetencje i doświadczenie, kwalifikacje oraz liczba nauczycieli akademickich i innych osób prowadzących zajęcia ze studentami zapewniają prawidłową realizację zajęć oraz osiągnięcie przez studentów efektów uczenia się.

Polityka kadrowa zapewnia dobór nauczycieli akademickich i innych osób prowadzących zajęcia, oparty o transparentne zasady i umożliwiające prawidłową realizację zajęć, uwzględnia systematyczną ocenę kadry prowadzącej kształcenie, przeprowadzaną niesystematycznie z udziałem studentów kierunku ekonomia profil praktyczny.

Stwierdzone nieprawidłowości, braki dotyczą poniższych kwestii:

1. Uczelnia nie udokumentowała ciągłości realizacji procesu hospitacji zajęć oraz wpływu jej wyników na proces doskonalenia kadry;
2. wskazana w procesie obciążania nauczycieli akademickich wysoka liczba godzin obciążeń dydaktycznych przypisanych pracownikom odpowiedzialnym za praktyki zawodowe;
3. zróżnicowane kompetencje nauczycieli akademickich oraz innych osób prowadzących zajęcia z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość lub w formie kształcenia hybrydowego (blended learning);
4. brak oceny studentów nauczycieli akademickich oraz innych osób prowadzących zajęcia na kierunku ekonomia profil praktyczny zdaniem.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

Zalecenia

1. Dokumentowanie procesu hospitacji zajęć na kierunku ekonomia profil praktyczny.
2. Racjonalne obciążanie nauczycieli akademickich oraz innych osób prowadzących zajęcia ze szczególnym uwzględnieniem praktyk zawodowych studentów.
3. Zapewnienie wymaganych kompetencji nauczycielom akademickim oraz innym osobom prowadzącym zajęcia z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość lub w formie kształcenia hybrydowego (blended learning).
4. Zapewnienie studentom możliwości systematycznego oceniania nauczycieli akademickich oraz innych osób prowadzących zajęcia oraz wykorzystanie wyników ocen dokonywanych przez studentów

Kryterium 5. Infrastruktura i zasoby edukacyjne wykorzystywane w realizacji programu studiów oraz ich doskonalenie

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 5

Uczelnia zajmuje będące jej własnością budynki w centrum miasta, o łącznej powierzchni całkowitej ponad 16 tys. m². W nowoczesnym, dziesięciokondygnacyjnym budynku zlokalizowano sale i specjalistyczne pracownie dydaktyczne wraz z ich wyposażeniem. Studenci kierunku ekonomia profil praktyczny mają do swojej dyspozycji: 2 audytoria o powierzchni 325 m² każde, mieszczących po 315 osób, 6 auli o pow. 144 m² dla ok. 100 osób, 7 sal konwersatoryjnych o pow. 59 m² dla 46 osób, 11 sal do ćwiczeń o pow. 44 m² dla 32 osób i 3 pracownie komputerowe. Wyposażenie sal dydaktycznych w sprzęt multimedialny pozwala na realizację procesu dydaktycznego, nie jest jednak w pełni adekwatne do rzeczywistych warunków przyszłej pracy zawodowej badanego kierunku (Uczelnia nie wskazała pracowni dydaktycznej umożliwiającej prawidłową realizację zajęć, w tym prowadzenie zajęć kształtujących umiejętności praktyczne w warunkach właściwych dla zakresu działalności zawodowej w obszarach zawodowego rynku pracy związanych z kierunkiem ekonomia profil praktyczny). Zaprezentowana przez Uczelnię infrastruktura informatyczna i wyposażenie techniczne pomieszczeń, w tym specjalistyczne oprogramowanie są sprawne, nowoczesne (poza budzącymi wątpliwości 44 stanowiskami wyposażonymi w system operacyjny Windows XP), nieodlagające od aktualnie używanych w działalności zawodowej w obszarach zawodowego rynku pracy właściwych dla kierunku ekonomia profil praktyczny oraz umożliwiającymi prawidłową realizację zajęć, w tym z wykorzystaniem zaawansowanych technik informacyjno-komunikacyjnych. Poza właściwym dla badanego kierunku oprogramowaniem (Comarch ERP - Gestor GT, Gratyfikant GT, Kasiarz GT, Mikrogratyfikant GT, Rachmistrz GT, Rewizor GT, Subiekt GT, Płatnik, STATISTICA, MS 365, Scilab 4.1).

Uczelnia nie wskazała innych pomocy i środków dydaktycznych. Liczba, wielkość i układ pomieszczeń, ich wyposażenie techniczne, liczba stanowisk komputerowych, licencji na specjalistyczne oprogramowanie są dostosowane do liczby studentów oraz liczebności grup i umożliwiają prawidłową realizację zajęć, w tym samodzielne wykonywanie czynności praktycznych przez studentów kierunku

ekonomia profil praktyczny. Nie poddano ocenie wyposażenia pracowni dydaktycznych wobec ich niewskazania.

Biblioteka Uczelni, założona 18 listopada 1998 r., jest ogólnouczelnianą jednostką organizacyjną o zadaniach naukowych, dydaktycznych i usługowych, zlokalizowana w pomieszczeniu o powierzchni 232 m² w głównym budynku dydaktycznym. Jest wyposażona w 3 stanowiska komputerowe, 2 drukarki, 2 skanery, faks i 2 kserokopiarki. Zbiory biblioteczne stanowią głównie książki (podręczniki), zbiory specjalne (kasety wideo, płyty CD i DVD), czasopisma w formie papierowej jak i on-line. Księgozbiór Biblioteki liczy ogółem 48472 woluminów (stan na 18.02.2020 r.). Na podstawie przedstawionych przez Uczelnię dokumentów oraz opinii użytkowników stwierdzić należy, że lokalizacja biblioteki, liczba, wielkość i układ pomieszczeń bibliotecznych, ich wyposażenie techniczne, liczba miejsc w czytelni (54 miejsca pracy indywidualnej, w tym 15 stanowisk komputerowych), udogodnienia dla użytkowników, godziny otwarcia zapewniają warunki do komfortowego korzystania z zasobów bibliotecznych w formie tradycyjnej i cyfrowej. W trakcie wizytacji Uczelnia nie oświadczyła o zapewnieniu zgodności posiadanej infrastruktury dydaktycznej i bibliotecznej oraz zasad korzystania z niej z przepisami BHP. Uczelnia zapewnia dostęp studentów do sieci bezprzewodowej oraz do pomieszczeń dydaktycznych, laboratoriów komputerowych, specjalistycznego oprogramowania w godzinach zajęć, w celu wykonywania zadań, realizacji projektów, itp. (nie wskazano tej możliwości poza godzinami zajęć dydaktycznych). Wskazać należy, że zapewnione jest dostosowanie infrastruktury dydaktycznej, naukowej i bibliotecznej do potrzeb osób z niepełnosprawnością, w sposób zapewniający tym osobom pełny udział w kształceniu i prowadzeniu działalności naukowej oraz korzystaniu z technologii informacyjno-komunikacyjnej, a także likwidację barier w dostępie do sal dydaktycznych, laboratoriów, jak również zaplecza sanitarnego. Ponadto Uczelnia jest przygotowana do prowadzenia zajęć z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość lub

w formie kształcenia hybrydowego (blended learning) zapewniając dostęp do infrastruktury informatycznej i oprogramowania umożliwiającego synchroniczną i asynchroniczną interakcję między studentami a nauczycielami akademickimi i innymi osobami prowadzącymi zajęcia na kierunku ekonomia -profil praktyczny.

Na 189 wolumenów przedstawionych przez Uczelnię dla kierunku ekonomia profil praktyczny 56 stanowią wydania mieszczące się w 6 ostatnich latach. Analiza ich tytułów pozwala stwierdzić, że zasoby biblioteczne uczelni są zgodne, co do aktualności, zakresu tematycznego i zasięgu językowego, a także formy wydawniczej, z potrzebami procesu nauczania i uczenia się, umożliwiają osiągnięcie przez studentów efektów uczenia się, w tym przygotowanie do prowadzenia działalności zawodowej w obszarach zawodowego rynku pracy właściwych dla kierunku ekonomia profil praktyczny oraz prawidłową realizację zajęć obejmując piśmiennictwo zalecane w sylabusach. Wnioskując z informacji przedstawionych przez Uczelnię, pracowników dydaktycznych oraz studentów (2) kierunku ekonomia profil praktyczny stwierdzić należy, że Biblioteka Uczelni umożliwia studentom i pracownikom dostęp tradycyjnie oraz z wykorzystaniem narzędzi informatycznych, w tym umożliwiających dostęp do światowych zasobów informacji naukowej i profesjonalnej. Ponadto pomieszczenia Biblioteki są dostosowane do potrzeb osób z niepełnosprawnością, w sposób zapewniający tym osobom pełne korzystanie z zasobów. Analiza zasobów dydaktycznych platformy elearningowej Uczelni wskazuje na zróżnicowany, niewystandaryzowany przez prowadzących zajęcia sposób umieszczania materiałów dydaktycznych (brak jest np. zasady prowadzenia nagrań wykładów, które nieobecni studenci mogliby wykorzystać w procesie uczenia).

Z punktu widzenia studentów - infrastruktura informatyczna, wyposażenie techniczne pomieszczeń, pomoce i środki dydaktyczne spełniają ich wymagania. Uczelnia korzysta z platformy elearningowej na której prowadzi zajęcia - z punktu widzenia studentów platforma spełnia stawiane jej wymagania.

Zarówno w Raporcie samooceny, jak i w czasie wizytacji ZO na kierunku ekonomia profil praktyczny Uczelnia nie udokumentowała prowadzonych okresowych przeglądów infrastruktury dydaktycznej i bibliotecznej, wyposażenia technicznego pomieszczeń, pomocy i środków dydaktycznych, specjalistycznego oprogramowania, zasobów bibliotecznych, informacyjnych oraz edukacyjnych obejmujące ocenę sprawności, dostępności, nowoczesności, aktualności, dostosowania do potrzeb procesu nauczania i uczenia się, liczby studentów, potrzeb osób z niepełnosprawnością. Mając na uwadze powyższe nie wskazano na zapewnienie udziału nauczycieli akademickich oraz innych osób prowadzących zajęcia, jak również studentów, w okresowych przeglądach oraz że wyniki okresowych przeglądów, w tym wnioski z oceny dokonywanej przez studentów, są wykorzystywane do doskonalenia infrastruktury dydaktycznej i bibliotecznej wyposażenia technicznego pomieszczeń, pomocy i środków dydaktycznych, specjalistycznego oprogramowania, zasobów bibliotecznych, informacyjnych oraz edukacyjnych.

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 5 (kryterium spełnione/ kryterium spełnione częściowo/ kryterium niespełnione)
kryterium spełnione częściowo

Uzasadnienie

Infrastruktura dydaktyczna, biblioteczna i informatyczna, wyposażenie techniczne pomieszczeń, środki i pomoce dydaktyczne, zasoby biblioteczne, informacyjne oraz edukacyjne, w których odbywają się zajęcia są nowoczesne, umożliwiają prawidłową realizację zajęć i osiągnięcie przez studentów efektów uczenia się, w tym opanowanie umiejętności praktycznych i przygotowania do prowadzenia działalności zawodowej w obszarach zawodowego rynku pracy właściwych dla kierunku, jak również są dostosowane do potrzeb osób z niepełnosprawnością, w sposób zapewniający tym osobom pełny udział w kształceniu.

Podstawę obniżenia oceny kryterium stanowią:

1. Brak w zasobach pomieszczeń Uczelni pracowni dydaktycznych wraz z wyposażeniem zgodnie z potrzebami procesu nauczania i uczenia się adekwatnymi do rzeczywistych warunków przyszłej pracy zawodowej absolwentów kierunku ekonomia profil praktyczny;
2. Brak przeglądu zgodności infrastruktury dydaktycznej i bibliotecznej oraz zasad korzystania z niej z przepisami BHP;
3. Brak okresowego przeglądu infrastruktury dydaktycznej i bibliotecznej, wyposażenia technicznego pomieszczeń, pomocy i środków dydaktycznych, specjalistycznego oprogramowania, zasobów bibliotecznych, informacyjnych oraz edukacyjnych obejmującego ocenę sprawności, dostępności, nowoczesności, aktualności, dostosowania do potrzeb procesu nauczania i uczenia się, liczby studentów, potrzeb osób z niepełnosprawnością realizowanego przy udziale nauczycieli akademickich oraz innych osób prowadzących zajęcia, jak również studentów na kierunku Ekonomia profil praktyczny.

4. Zróżnicowany poziom materiałów dydaktycznych opracowanych w formie elektronicznej w procesie kształcenia na odległość lub w formie kształcenia hybrydowego (blended learning).

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

Zalecenia

1. Wydzielenie z zasobu pomieszczeń Uczelni pracowni dydaktycznych i wyposażenie ich zgodnie z potrzebami procesu nauczania i uczenia się adekwatnymi do rzeczywistych warunków przyszłej pracy zawodowej absolwentów kierunku ekonomia profil praktyczny.
2. Zapewnienie zgodności infrastruktury dydaktycznej i bibliotecznej oraz zasad korzystania z niej z przepisami BHP.
3. Zapewnienie standardu jakości materiałów dydaktycznych opracowanych w formie elektronicznej w procesie kształcenia na odległość lub w formie kształcenia hybrydowego (blended learning).
4. Zapewnienie przy udziale nauczycieli akademickich oraz innych osób prowadzących zajęcia, jak również studentów okresowych przeglądów infrastruktury dydaktycznej i bibliotecznej, wyposażenia technicznego pomieszczeń, pomocy i środków dydaktycznych, specjalistycznego oprogramowania, zasobów bibliotecznych, informacyjnych oraz edukacyjnych obejmujące ocenę sprawności, dostępności, nowoczesności, aktualności, dostosowania do potrzeb procesu nauczania i uczenia się, liczby studentów, potrzeb osób z niepełnosprawnością na kierunku Ekonomia profil praktyczny.

Kryterium 6. Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym w konstruowaniu, realizacji i doskonaleniu programu studiów oraz jej wpływ na rozwój kierunku

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 6

Uczelnia, w tym wizytowany kierunek, prowadzi intensywną współpracę z otoczeniem społeczno-gospodarczym, włączając w to pracodawców. Współpraca przebiega wielopoziomowo i obejmuje włączenie w najważniejsze dla regionu prace na poziomie strategicznym, zawiązywanie partnerstw z organizacjami przedsiębiorców i pracodawców, współpracę z pojedynczymi przedsiębiorcami w celu umożliwienia studentom korzystania z ich infrastruktury, a wreszcie popularyzację kierunku wśród potencjalnych studentów. Dużą wagę władze Wydziału i wizytowanego kierunku przywiązują do utrzymywania bliskich relacji z organizacjami zrzeszającymi przedsiębiorców i pracodawców oraz oddziałami instytucji samorządowych i rządowych zlokalizowanych na terenie województwa świętokrzyskiego. Wydział, w tym wizytowany kierunek, chętnie włącza się we współorganizację konferencji, forów biznesowych, seminariów, warsztatów oraz szkoleń z przedsiębiorcami. Aktywność w tym zakresie jest znaczna i stanowi wizytówkę Uczelni.

Ciałem pozwalającym realizować współpracę w zakresie projektowania i realizacji programu studiów jest Rada Komunikacji Społecznej, odbywająca spotkania nawet 2-3 razy w roku, jak informowali uczestnicy spotkania z przedstawicielami otoczenia społeczno-gospodarczego. Na tych formalnych

spotkaniach dokonywany jest oficjalny proces konsultacyjny obejmujący projektowanie kierunków studiów, programy studiów, efekty uczenia się i sposób ich weryfikacji oraz nowe treści programowe. Z każdego posiedzenia sporządzany jest protokół, ale Uczelnia takich protokołów nie przedstawiła. Szczegóły funkcjonowania Rady Komunikacji Społecznej oraz jej zadania normuje *Procedura uczelniana konsultacji z interesariuszami zewnętrznymi i wewnętrznymi*.

W ramach wewnętrznego systemu zapewnienia jakości konsultacji z interesariuszami wewnętrznymi i zewnętrznymi, podlegają: opis zdefiniowanych dla danego kierunku efektów uczenia się i programy kształcenia, w szczególności w zakresie modułów specjalnościowych. Konsultacje przeprowadza Dziekan Wydziału lub upoważniona przez niego osoba. Stosuje się takie formy konsultacji z interesariuszami zewnętrznymi jak posiedzenia kolegiального organu opiniotawczo-doradczego dla kierunku lub konsultacje z indywidualnymi interesariuszami zewnętrznymi właściwymi dla kierunku kształcenia przeprowadzone za pomocą stosownego formularza. Przyjęto zasadę przeprowadzenia nie mniej niż 3 konsultacji w przypadku modyfikacji konsultowanych dokumentów.

Takie rozwiązanie systemowe, zaplanowane w ramach wewnętrznego systemu zapewniania jakości konsultacji jest bardzo dobrym rozwiązaniem, o ile funkcjonuje w rzeczywistości.

Uczelnia jednak nie przedstawiła protokołów sporządzanych na podstawie prowadzonych konsultacji.

Rodzaj, zakres i zasięg działalności instytucji otoczenia społeczno-gospodarczego, w tym pracodawców, z którymi uczelnia współpracuje w zakresie projektowania i realizacji programu studiów jest zgodny z koncepcją i celami kształcenia oraz wynikającymi z nich obszarami działalności zawodowej/gospodarczej i zawodowego rynku pracy właściwymi dla kierunku *ekonomia*.

Współpraca z instytucjami otoczenia społeczno-gospodarczego, w tym z pracodawcami ma charakter stały. Uczelnia wskazuje – jako instytucje, z którymi współpraca jest najważniejsza – Staropolską Izbę Handlową w Kielcach, Staropolską Izbę Handlową oraz Starachowicką Strefę Przemysłową i Targi Kielce, de facto współpracuje z wieloma przedsiębiorstwami i organizacjami zrzeszającymi przedsiębiorców, instytucjami, a nawet władzami samorządowymi województwa świętokrzyskiego w ramach opracowywania nowej strategii rozwoju tegoż województwa.

Współpraca przybiera zróżnicowane formy i ma różny stopień intensywności. Odbywają się spotkania formalne kilka razy w roku, ale szczególnie wartościowa jest bieżąca współpraca oparta na kontaktach bezpośrednich niesformalizowanych. To właśnie te kontakty sprawiają, że współpraca jest rzeczywiście intensywna.

Porozumienia z organizacjami zrzeszającymi przedsiębiorców wyraźnie nastawione są na zapewnienie miejsc praktyk wysokiej jakości. Niestety trudno oszacować, jaki jest efekt tych działań, bowiem nie przedstawiono wykazu firm i instytucji, w których realizowane były praktyki zawodowe w poprzednich latach.

Na uwagę zasługuje projekt pn. „Energia Kompetencji – Energia Rozwoju”, który obejmuje szkolenia, staże, wizyty studyjne, dodatkowe zajęcia z pracodawcami dla studentów trzeciego roku studiów – w tym studentów wizytowanego kierunku - oraz szkolenia dla kadry Uczelni. Projekt realizowany jest w latach 10.2018-11.2021, a jego celem jest m. in. podniesienie u studentów z III roku studiów niestacjonarnych I stopnia WSEPiNM takich kompetencji, na które czeka rynek pracy. Ideą Projektu jest zbudowanie „pomostu” dla studentów pomiędzy Uczelnią a pracą, zapewniającego im komfortowy start w życiu zawodowym. Projekt obejmuje praktyczne szkolenia, zajęcia w Uczelni z przyszłymi pracodawcami, wizytę u Pracodawcy, a wreszcie płatny staż zawodowy, 2-dniową wizytę studyjną

typu job shadowing, case study. Kwalifikacje nabyte w tym projekcie przez studentów są potwierdzane międzynarodowym certyfikatem w standardzie VCC (Vocational Competence Certificate) oraz suplementem VCC opartym na strukturze jednolitego dla całej Europy dokumentu o nazwie EUROPASS.

Uczelnia przedstawiła listę firm i instytucji, w których realizowane były staże zawodowe w ramach tego projektu w drugiej edycji - wspólną dla kierunku *ekonomia* oraz *zarządzanie i coaching*. Lista ta obejmuje 21 firm i instytucji z różnych branż, w tym m. in. sprzedaż samochodów, doradztwo/pośrednictwo finansowo-ubezpieczeniowe, odlewnię, sklepy, biura rachunkowe, zakład wod-kan, obsługę inwestycji budowlanych.

W ramach tego samego projektu uczestniczący w nim studenci skorzystali też z warsztatów „Autorytet menedżera” i „Zarządzanie i rozwój w mikro i małych przedsiębiorstwach” i odbyli wizyty studyjne w Unilevel Sp. z o.o. i MAXDOM Akademia Sukcesu Flow Magdalena Rycerz-Fiuk.

Niestety brak informacji na temat dokładnej liczby studentów wizytowanego kierunku biorących udział w projekcie.

Na wizytowanym kierunku nie są realizowane prace etapowe ani dyplomowe, które oparte byłyby na potrzebach pracodawców.

Przedstawiciele otoczenia społeczno-gospodarczego biorą udział w prowadzeniu zajęć, co potwierdziły osoby obecne na spotkaniu z nimi. Biorą też udział w weryfikacji efektów uczenia się, choć często jest to dla nich zadanie nie do końca zrozumiałe, bowiem praktyk przychodzący prowadzić zajęcia pragnie podzielić się ze studentami swoim doświadczeniem, pokazać uwarunkowania funkcjonowania w gospodarce polskiej i jej zmiennym prawodawstwie, pokazać prawdziwe problemy, z którymi muszą się zmagać przedsiębiorcy i ich pracownicy.

Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym obejmuje również działania, które można nazwać marketingowymi, bowiem skierowane są one do szkół średnich i pozwalają na popularyzację oferty Uczelni, w tym wizytowanego kierunku. W 2011 r. powołano do życia Radę Szkoły, która stanowi forum współpracy ze szkołami niższego szczebla i konsultacji dotyczących oferty edukacyjnej, a także inicjowania współdziałania w realizacji innowacji pedagogicznych w szkołach, współpracy ze szkołami w ramach projektów edukacyjnych oraz dotyczących kształcenia zawodowego i rynku pracy, finansowanych ze środków UE. Rada opiniuje również wnioski o przyznanie stypendiów Rektora WSEPiNM dla wyróżniających się absolwentów szkół ponadpodstawowych, co stanowi wyjątkowo dobry przykład współpracy Uczelni z otoczeniem, na które Uczelnia pragnie oddziaływać.

Studenci w swoich wypowiedziach podkreślają, że kierunek jest dla nich interesujący, ponieważ oferuje świetną organizację zajęć, dobry program kształcenia, znakomitą kadrę, u której cenią najbardziej sposób prowadzenia zajęć i otwartość, gotowość do interakcji, ponadto bardzo cenią możliwość zdobywania w czasie studiów certyfikatów zawodowych.

W czasie spotkania z przedstawicielami otoczenia społeczno-gospodarczego przywołano też unikalność niektórych ofert, podając jako przykład program prowadzony przez 7 lat „Funkcjonowanie strefy euro”, który pozwolił na wykształcenie 250 kompetentnych w tej dziedzinie osób.

Na spotkaniu z przedstawicielami otoczenia społeczno-gospodarczego głos zabrali (oprócz Rady Szkoły), przedstawiciele Kieleckiego Parku Technologicznego, Staropolskiej Izby Przemysłowo-Handlowej (do której Uczelnia przystąpiła, pozyskując w ten sposób znakomity kanał przepływu informacji do firm i możliwość pozyskiwania miejsc praktyk), Stowarzyszenia Nowoczesnych

Technologii (z którym Uczelnia podpisała list intencyjny i uczestniczy w powołaniu Izby Przemysłów 4.0), Urzędu Statystycznego i Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego.

Przedstawiciel Urzędu Statystycznego opisując współpracę z wizytowanym kierunkiem jako formy współpracy wymienił:

- raz na rok spotkanie podsumowujące, konsultacyjne,
- ogólnokrajową olimpiadę statystyczną, której współtwórcą była Uczelnia (w kadrze dydaktycznej kierunku jest były prezes Urzędu Statystycznego w Kielcach, co dodatkowo świadczy o obecności praktyków w gronie pracowników dydaktycznych)
- wzmacnianie kompetencji nauczycieli akademickich poprzez szkolenia i zajęcia warsztatowe organizowane przez Urząd Statystyczny
- warsztaty specjalne, w których mogą uczestniczyć zarówno studenci, jak i nauczyciele akademicy
- konsultacje dotyczące prac dyplomowych
- praktyki zawodowe
- sygnalizowanie potrzeb rynku (umiejętność prowadzenia analizy ryzyk i zarządzanie ryzykiem, digitalizacja oraz kompetencje personalne, kompetencje w czasie pandemii).

Radny wojewódzki, a jednocześnie pracodawca zatrudniający ok. 300 osób, podkreślił, że odbywający praktyki studenci często podejmują stałą pracę w firmie, w której odbywali praktyki zawodowe. Jednocześnie przedstawił działania przedstawicieli wizytowanego kierunku wpisujące się w prace nad opracowaniem nowej strategii rozwoju województwa.

Bardzo intensywna współpraca z Kieleckim Parkiem Technologicznym obejmuje:

- prowadzenie zajęć ze studentami przez pracownika Parku
- wizyty studyjne
- znajdowanie w firmach ulokowanych w Parku praktyk zawodowych, jeśli zachodzi taka potrzeba
- udział Uczelni w Światowym Tygodniu Przedsiębiorczości, organizowanym przez Park
- udział studentów i pracowników dydaktycznych w szkoleniach i warsztatach (Agile, Zarządzanie ryzykiem) odbywających się w ramach projektu International Transfer Technology Academy.

Przedstawiciel Centrum Informacji Księgowej dodał, że zapotrzebowanie na absolwentów wizytowanego kierunku w naszym systemie prawnym nieustannie rośnie. Absolwenci zaś mają wysokie umiejętności księgowe, część z nich zdawała egzaminy prowadzone przez Centrum i na podstawie porównania wyników przez nich osiągniętych można stwierdzić, że są najlepiej przygotowani, bowiem uzyskali najlepsze wyniki w Polsce.

Podsumowując można stwierdzić, że współpraca wizytowanego kierunku z otoczeniem społeczno-gospodarczym jest bardzo rozwinięta, przebiega w sposób stały, przybierając zarówno formy sformalizowane, jak i niesformalizowane, jest autentyczna i wielopłaszczyznowa. Ten aspekt jest bardzo silną stroną Uczelni, jak i wizytowanego kierunku i stanowi jej niewątpliwą atut.

Realizacja programu studiów podlega monitoringowi pod kątem jego dostosowania do potrzeb rynku pracy. Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym, w wyniku której jego przedstawiciele zaangażowani są bezpośrednio w proces dydaktyczny, gwarantuje możliwość dokonywania okresowych przeglądów tejże współpracy z uwzględnieniem opinii przez nich prezentowanych, bez

konieczności zwoływania odrębnych spotkań temu poświęconych. Ocena taka prowadzona jest raz w roku po zakończeniu roku akademickiego. Uwagi od interesariuszy zewnętrznych i wewnętrznych, ale też wszelkie sygnały płynące z rynku pracy, są na takim spotkaniu analizowane pod kątem dokonania zmian programowych.

Podobny mechanizm dotyczy efektów uczenia się, przy czym w tym przypadku uczestnicy spotkania z otoczeniem społeczno-gospodarczym potwierdzili przekazywanie informacji dotyczących efektów uczenia się przypisanych do praktyk zawodowych. Jednocześnie uczestnicy informowali o formie „doradzania” Dziekanowi, która to forma ma charakter nieformalny, jednak równie ważny. Celem tych wszystkich działań jest takie doskonalenie programu studiów i takie określanie efektów uczenia się, by absolwent wizytowanego kierunku z łatwością znajdował pracę.

Dobór instytucji współpracujących i skuteczność form współpracy nie podlegają systematycznym przeglądom, ale wyraźnie widać, że władze wizytowanego kierunku kierują się przede wszystkim potrzebom zapewnienia miejsc praktyk zawodowych studentom *ekonomii* oraz przybliżeniu studentom praktyki gospodarczej, czemu służy organizowanie gościnnych wykładów i spotkań z praktykami biznesu i przedstawicielami pracodawców.

Monitorowanie współpracy i analizowanie potrzeb w tym zakresie odbywa się na bieżąco, a wyniki tych działań wykorzystywane są do rozwoju i doskonalenia współpracy, a w konsekwencji – doskonalenia programów studiów.

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 6 (kryterium spełnione/ kryterium spełnione częściowo/ kryterium niespełnione)

Kryterium spełnione

Uzasadnienie

Współpraca wizytowanego kierunku na miejsce w imponującym zakresie, jest wielopłaszczyznowa, ma charakter stały, przebiega w sposób sformalizowany, ale jednocześnie w dużym stopniu opiera się na bieżących kontaktach nieformalnych. Wykorzystuje powiązania personalne i obecność praktyków w kadrze dydaktycznej stanowiącej obsadę zajęć na wizytowanym kierunku.

Współpraca ta dotyczy zarówno modelowania jak i realizowania programu studiów, jest zgodna z koncepcją i celami kształcenia oraz wpisuje się w obszar działalności właściwej dla wizytowanego kierunku.

Współpraca podlega bieżącemu monitoringowi, jest realizowana w dużej mierze nieformalnie, ale ewidentnie służy zaspokojeniu potrzeb wizytowanego kierunku w zakresie zapewnienia miejsc praktyk zawodowych oraz przybliżenia studentom kontaktu z rynkiem pracy poprzez spotkania i z pracodawcami i wykłady praktyków dotyczące bieżących zagadnień gospodarczych. Formalne przeglądy dotyczą jedynie interesariuszy zewnętrznych, którzy jednocześnie są interesariuszami wewnętrznymi i uczestniczą w pracach objętych procedurami Wydziałowego systemu zapewniania i doskonalenia jakości kształcenia, szczególnie z obszarze Systemu oceny osiągnięcia efektów uczenia się, Systemu weryfikacji efektów uczenia się oraz procedur zawartych w Księdze Jakości. Nie przedstawiono jednak dokumentacji takich działań.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

Zalecenia

Kryterium 7. Warunki i sposoby podnoszenia stopnia umiędzynarodowienia procesu kształcenia na kierunku

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 7

Analiza dokumentów przedstawionych przez Uczelnię oraz dane źródłowe udostępniane na stronie internetowej Uczelni pozwala stwierdzić, że rodzaj, zakres i zasięg umiędzynarodowienia procesu kształcenia są zgodne z koncepcją i celami kształcenia. Uczelnia ma podpisane, bilateralne umowy na kierunkach ekonomicznych z 8 uczelniami: Vysoká Škola Ambis (Praga, Czechy), Vysoká Škola Obchodní (Praga, Czechy), Baltic International Academy (Ryga, Łotwa), Instituto Politecnico de Beja (Beja, Portugalia), Toros Üniversitesi (Mersin, Turcja), Alanya Hamdullah Emin Paşa Üniversitesi (Antalya, Turcja), Ekonomická Univerzita v Bratislave (Bratysława, Słowacja), Università Degli Studi Del Sannio (Benevento, Włochy) – nie wykazała jednak skutków podpisania tych umów dla procesu uczenia na kierunku Ekonomia profil praktyczny. W oparciu o ocenę materiałów źródłowych oraz opinie nauczycieli akademickich oraz studentów kierunku ekonomia (2) Uczelnia stwarza możliwości rozwoju międzynarodowej aktywności nauczycieli akademickich i studentów związanej z kształceniem na kierunku ekonomia profil praktyczny (w latach: 2016/2017 – 3; 2017/2018 – 3; 2018/2019 – nikt z nauczycieli i studentów nie wziął udziału w programie Erasmus).

W trakcie wizytacji Uczelnia przedstawiła okresową ocenę stopnia umiędzynarodowienia kształcenia, obejmujących ocenę skali, zakresu i zasięgu aktywności międzynarodowej kadry i studentów. Rekomenduje się wykorzystywanie tej oceny do intensyfikacji umiędzynarodowienia procesu kształcenia na kierunku ekonomia profil praktyczny.

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 7 (kryterium spełnione/ kryterium spełnione częściowo/ kryterium niespełnione)

Kryterium spełnione

Uzasadnienie

Zostały stworzone warunki sprzyjające umiędzynarodowieniu kształcenia na kierunku, zgodnie z przyjętą koncepcją kształcenia, to jest nauczyciele akademicy są przygotowani do nauczania, a studenci do uczenia się w językach obcych, wspierana jest międzynarodowa mobilność studentów i nauczycieli akademickich, a także tworzona jest oferta kształcenia w językach obcych, co skutkuje systematycznym podnoszeniem stopnia umiędzynarodowienia i wymiany studentów i kadry – Uczelnia spełnia standard kształcenia na kierunku Ekonomia profil praktyczny. Uczelnia stwarza studentom możliwości uczestnictwa w programach wymiany międzynarodowej.

Umiędzynarodowienie kształcenia podlega systematycznym ocenom, z udziałem studentów, a wyniki tych ocen są wykorzystywane w działaniach doskonalących – Uczelnia spełnia standard kształcenia na kierunku Ekonomia profil praktyczny.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

Zalecenia

Kryterium 8. Wsparcie studentów w uczeniu się, rozwoju społecznym, naukowym lub zawodowym i wejściu na rynek pracy oraz rozwój i doskonalenie form wsparcia

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 8

Studenci wizytowanego kierunku studiów otrzymują wsparcie w uczeniu się, rozwoju społecznym, a także w zdobywaniu kompetencji zawodowych. System wsparcia ma charakter stały oraz kompleksowy, wykorzystuje współczesne technologie zarówno w zakresie nauki, m.in. poprzez wdrożenie internetowych platform dydaktycznych jak i administracyjnej obsługi studentów. Na uwagę zasługuje bardzo dobry kontakt pomiędzy studentami a prowadzącymi, który sami studenci wskazują jako jeden z wyróżników i głównych atutów studiów na Wydziale Ekonomii Wyższej Szkoły Ekonomii, Prawa i Nauk Medycznych w Kielcach.

Podstawowym elementem systemu wsparcia studentów w zdobywaniu wiedzy jest wdrożona w semestrze letnim roku akademickiego 2019/2020 platforma elearningowa oparta na systemie Big Blue Button, za pośrednictwem której odbywają się zajęcia dające się zrealizować w sposób zdalny. Prowadzone w ten sposób wykłady i ćwiczenia wzbogacane są o odpowiednio przygotowane materiały dostępne na ww. Platformie. Prowadzący zajęcia mają możliwość nagrywania wykładów, co pozwala studentom wrócić do poruszonych zagadnień w dogodnym dla nich momencie. Studenci mają możliwość przeszkolenia w zakresie korzystania z platformy elearningowej podczas szkolenia z praw i obowiązków studenta odbywającego się na początku studiów lub korzystając z materiałów wideo umieszczonych na stronie jednostki. Na terenie jednostki do dyspozycji studentów są także pracownie komputerowe z odpowiednim oprogramowaniem, gdzie prowadzone są zajęcia wymagające obecności studentów.

Studenci wybitni, osiągający bardzo dobre wyniki w nauce, uczestniczący w programach wymiany lub rozwijający swoje zainteresowania i umiejętności w pokrewnych dziedzinach mają możliwość indywidualizacji procesu uczenia się poprzez skorzystanie z Indywidualnego Planu Studiów i Programu Kształcenia (IPSiPK). Polegają on na rozszerzeniu programu kształcenia o dodatkowe przedmioty, wybraną specjalność prowadzoną na Uczelni bądź przyjęciu odrębnego programu kształcenia specjalności. Dodatkowo w ramach IPSiPK studenci mają możliwość realizacji zajęć, uzyskiwania zaliczeń i składania egzaminów w terminach indywidualnie uzgadnianych z prowadzącymi zajęcia.

W ramach wsparcia studentów w osiąganiu zakładanych efektów uczenia się studenci mają możliwość korzystania z konsultacji prowadzonych przez nauczycieli akademickich i inne osoby prowadzące zajęcia dydaktyczne. Terminy i czas trwania konsultacji są ustalane indywidualnie, a w przypadku konkretnych pytań istnieje możliwość komunikacji asynchronicznej za pomocą platformy elearningowej lub poczty elektronicznej.

Na Wydziale Ekonomii Wyższej Szkoły Ekonomii, Prawa i Nauk Medycznych w Kielcach funkcjonuje jedno koło naukowe dla studentów kierunku ekonomia - Koło Młodych Ekonomistów Economu\$, którego członkowie biorą udział w warsztatach, szkoleniach i konferencjach. Jednymi z najważniejszych działań jest współudział w organizacji Konferencji Studenckich Kół Naukowych oraz uczestnictwo

członków koła w programie Centrum Informacji Księgowej (CIK), gdzie studenci mieli szansę zdać egzamin i uzyskać Certyfikat Księgowego CIK poparty wpisem na stosowną listę.

Dodatkowym elementem wsparcia studentów w rozwoju naukowym i w zakresie kompetencji zawodowych jest wsparcie w zakresie materialnym w postaci finansowania udziału w konferencjach naukowych, branżowych i innych, podobnych inicjatyw studenckich.

Na Wydziale Ekonomii Wyższej Szkoły Ekonomii, Prawa i Nauk Medycznych funkcjonuje bardzo mocno rozwinięty system współpracy z otoczeniem społeczno-gospodarczym. Z punktu widzenia studentów daje to możliwości łatwego nawiązywania kontaktów z przedsiębiorstwami z regionu, a także wpływa pozytywnie na upracticznienie treści programowych i ciągłą weryfikację zakładanych efektów uczenia się w porozumieniu z ww. Otoczeniem.

Umieędzynarodowienie kształcenia w ramach studiów na kierunku ekonomia zapewnia studentom możliwość uczestnictwa w programach wymiany akademickiej, jednak należy zaznaczyć, że poziom współpracy jest bardzo niski. W ciągu ostatnich pięciu lat jedynie trzech studentów skorzystało z możliwości wyjazdu. Jako główne powody takiego stanu rzeczy studenci oraz władze jednostki wskazują niski poziom wiedzy o wymaganiach stawianych kandydatom, niewystarczający poziom znajomości języka obcego oraz trudności wynikające z zobowiązań zawodowych studentów. Rekomenduje się podejmowanie działań mających na celu zwiększanie świadomości studentów co do możliwości i korzyści płynących z uczestnictwa w programach wymiany międzynarodowej.

Infrastruktura uczelni dostosowana jest do potrzeb różnych grup studentów. Uczelnia prowadzi działania w zakresie usuwania barier architektonicznych i komunikacyjnych uwzględniając potrzeby osób z niepełnosprawnościami. Do wszystkich pomieszczeń, w których prowadzone są zajęcia zapewniony jest dostęp dla osób z ograniczoną sprawnością ruchową, a materiały dydaktyczne są przystosowywane w zależności od indywidualnych potrzeb studentów z niepełnosprawnościami. Na uczelni wyznaczony został także pracownik uczelni odpowiedzialny za wsparcie osób z niepełnosprawnościami, który mocno angażuje się we wszystkie działania mające na celu usprawnianie infrastruktury w tym zakresie. W przypadku, gdy osoba z niepełnosprawnością podejmuje studia na kierunku ekonomia o profilu praktycznym organizowane jest spotkanie opiekuna grupy studenckiej, Pełnomocnika Rektora ds. Studentów, jak też pracownika uczelni odpowiedzialnego za wsparcie osób z niepełnosprawnościami, na którym diagnozowany jest poziom niepełnosprawności oraz ustalane są formy pomocy wsparcia dla takiej osoby (jeśli ona sobie tego życzy). Taka informacja uzyskana została podczas spotkania w ramach wizytacji ZO ze strony władz, jak również od osoby odpowiedzialnej za wsparcie osób z niepełnosprawnościami na Wydziale.

Baza biblioteczna oraz zasób literaturowy są bogate we współczesne wydawnictwa oraz w pełni zaspokajają potrzeby studentów we wszystkich dziedzinach, w których prowadzone jest kształcenie. Uczelnia dysponuje także szeroką bazą publikacji w formie elektronicznej z dostępem do aktualnej literatury branżowej. Ponadto biblioteka wyposażona jest w drukarki, skanery i kserokopiarki oraz 54 miejsca do pracy indywidualnej (w tym 15 stanowisk komputerowych), z których mogą korzystać studenci. Godziny pracy biblioteki dostosowane są zarówno do potrzeb studentów stacjonarnych jak i niestacjonarnych.

Studenci wizytowanego kierunku otrzymują pełne wsparcie administracyjne ze strony jednostki. Dziekanat przyjmuje wnioski na bieżąco a czas ich rozpatrywania nie przekracza norm obowiązujących w tym zakresie. Obsługa administracyjna wykazuje się wysokim poziomem kompetencji oraz życzliwym

nastawieniem. Do dyspozycji studentów jest także elektroniczny system podawczy, za pośrednictwem, którego mogą być składane m.in. wnioski stypendialne.

W ramach jednostki funkcjonuje rozbudowany system zgłaszania przez studentów skarg i wniosków. W jego funkcjonowanie zaangażowani są m.in. starości poszczególnych roczników, samorząd studencki, opiekunowie poszczególnych roczników oraz władze Wydziału. W zależności od charakteru wniosku lub skargi sprawa może zostać złożona do opiekuna roku, który pełni rolę mediacyjną i reprezentuje studentów przed prowadzącymi i władzami Uczelni lub może trafić do samorządu studenckiego, który reprezentując interesy studentów m.in. poprzez studenckiego rzecznika praw studenta, proceduje według ustalonego toku. Studenci wizytowanego kierunku pozytywnie oceniają wyżej przedstawiony system i deklarują, że sytuacje konfliktowe zdarzają się bardzo rzadko.

Uczelnia wspiera działania sprzyjające budowaniu pozytywnych relacji pomiędzy studentami, nauczycielami akademickimi i pracownikami. W ramach wdrożonej procedury antydyskryminacyjnej i antymobbingowej (Procedura nr 2/2019 WSEPiNM) Władze Uczelni zobowiązują się do podejmowania wszelkich dozwolonych przepisami prawa działań, mających na celu zapobieganie występowaniu sytuacji mogących naruszać zasady współżycia społecznego oraz promowania postaw poszanowania godności osobistej, przekonań światopoglądowych i politycznych. W ramach systemu wsparcia organizowane są informacyjne i edukacyjne z udziałem opiekuna kierunku i Rzecznika Praw Studentów/Prorektora ds. Młodzieży w zakresie bezpieczeństwa studentów, organizowane są konferencje: „Jak rozpoznać i przeciwdziałać cyberzagrożeniom”, czy Ogólnopolska Konferencja Naukowa poświęcona RODO i ochronie danych osobowych. Nauczyciele prowadzący zajęcia z dziedziny psychologii deklarują możliwość udzielania pomocy psychologicznej dla studentów w razie zaistnienia takich potrzeb.

Uczelnia zapewnia studentom wsparcie materialne w postaci systemu stypendialnego, którego założeniem jest wspieranie osób znajdujących się w trudnej sytuacji materialnej oraz promowanie i nagradzanie osiągnięć i aktywności studentów. Formy, jakie przyjmuje wsparcie w tym zakresie to: stypendia socjalne, stypendia dla osób niepełnosprawnych, stypendia rektora za wyniki w nauce, osiągnięcia sportowe lub artystyczne, zapomogi oraz stypendium ministra nauki i szkolnictwa wyższego za osiągnięcia w nauce i osiągnięcia sportowe. Elementem systemu wsparcia materialnego nieuwarunkowanym przepisami Ustawy jest możliwość studiowania na drugim kierunku za darmo oraz ulgi w przypadku, gdy na uczelni studiuje wspólnie rodzeństwo lub małżeństwo.

Poza powyżej wymienionymi elementami systemu wsparcia studenci wizytowanego kierunku mają także możliwość skorzystania z indywidualnej organizacji studiów (IOS), która w szczególności może dotyczyć studentek w ciąży, studentów samodzielnie wychowujących dzieci, osób z niepełnosprawnościami, osób dotkniętych przewlekłą chorobą, osób studiujących na dwóch kierunkach jednocześnie, osób zakwalifikowanych na praktyki lub studia zagraniczne oraz innych po rozpoznaniu wniosku przez dziekana Wydziału.

Uzupełnieniem systemu wsparcia dla studentów jest wsparcie działalności funkcjonowania samorządu studenckiego Wyższej Szkoły Ekonomii, Prawa i Nauk Medycznych w Kielcach. Do dyspozycji samorządu przeznaczone jest pomieszczenie biurowe, gdzie członkowie samorządu mogą przyjmować studentów, odbywać posiedzenia oraz pracować nad własnymi inicjatywami. Pozytywnie należy ocenić proaktywną postawę członków samorządu oraz ich ponadprzeciętne zaangażowanie w życie uczelni i podnoszenie jakości kształcenia. Studenci biorą czynny udział w pracach Wydziałowej Komisji ds. Jakości Kształcenia, gdzie przedstawiają stanowisko studentów w procesie zapewniania i doskonalenia

jakości kształcenia oraz stanowią pomost informacyjny pomiędzy Komisją i władzami Wydziału a społecznością studencką.

Jednostka prowadzi działania mające na celu monitorowanie systemu wsparcia, motywowania i opieki nad studentami. Podstawowym narzędziem jest ankietyzacja zajęć dydaktycznych, przeprowadzana w każdym semestrze. Problemem, z jakim mierzy się Wydział jest niska zwrotność ankiet mogąca wynikać z niedostatecznych działań promocyjnych w tym zakresie oraz niskiej świadomości studentów w tym zakresie. Na podstawie uzyskanych informacji podejmowane są kolejne działania mające na celu podnoszenie jakości kształcenia i systemu wsparcia. Przedstawiciele studentów działający w samorządzie studenckim aktywnie uczestniczą w pracach Wydziałowej Komisji ds. Jakości Kształcenia oraz organizują comiesięczne spotkania ze starostami poszczególnych roczników, gdzie przedstawiają aktualne działania. Władze Wydziału, Wydziałowa Komisja ds. Jakości Kształcenia oraz wydziałowa rada samorządu studenckiego wykazują wysokie zaangażowanie w rozwój wsparcia studentów w procesie uczenia się. Na podstawie uzyskanych od studentów informacji podjęte zostały m.in. takie działania jak rozszerzenie godzin pracy dziekanatów oraz przeprowadzone zostały szkolenia z zakresu kompetencji cyfrowych, społecznych i znajomości języków obcych dla nauczycieli akademickich i obsługi administracyjnej

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 8 (kryterium spełnione/ kryterium spełnione częściowo/ kryterium niespełnione)

Kryterium spełnione

Uzasadnienie

Wsparcie studentów kierunku ekonomia w Wyższej Szkole Ekonomii, Prawa i Nauk Medycznych w Kielcach w procesie uczenia się jest wszechstronne, ma charakter kompleksowy i uwzględnia zróżnicowane potrzeby różnych grup studentów. Oczekiwania studentów w zakresie zdobywania praktycznych umiejętności i specjalistycznej wiedzy zaspokajane są przez ofertę dydaktyczną zgodną z oczekiwaniami i aktywnie funkcjonujące koło naukowe. Jednostka posiada odpowiednio rozbudowany system wsparcia osób z niepełnosprawnościami i studentów wybitnych, zapewnia wsparcie studentkom w ciąży, studentom wychowującym dzieci, działającym w samorządzie lub kole naukowym, a także studiującym jednocześnie na dwóch kierunkach. Na Uczelni funkcjonuje poprawnie działający system doskonalenia systemu wsparcia dla studentów który dba o ustawiczny rozwój kompetencji społecznych i cyfrowych kadry oraz na bieżąco analizuje potrzeby studentów i podejmuje właściwe działania.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

Zalecenia

Kryterium 9. Publiczny dostęp do informacji o programie studiów, warunkach jego realizacji i osiągniętych rezultatach

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 9

Informacja o studiach na kierunku ekonomia profil praktyczny jest dostępna publicznie na stronie Jednostki dla grona odbiorców, w sposób gwarantujący łatwość zapoznania się z nią, bez ograniczeń związanych z miejscem, czasem, używanym przez odbiorców sprzętem i oprogramowaniem, w sposób umożliwiający nieskrępowane korzystanie przez osoby z niepełnosprawnością. Informacje tam przedstawiane obejmuje: cel kształcenia, kompetencje oczekiwane od kandydatów, warunki przyjęcia na studia i kryteria kwalifikacji kandydatów, terminarz procesu przyjęć na studia, program studiów, w tym efekty uczenia się, opis procesu nauczania i uczenia się oraz jego organizacji, charakterystykę systemu weryfikacji i oceniania efektów uczenia się, w tym uznawania efektów uczenia się uzyskanych w systemie szkolnictwa wyższego oraz zasad dyplomowania, przyznawane kwalifikacje i tytuły zawodowe, charakterystykę warunków studiowania i wsparcia w procesie uczenia się. Studenci Uczelni mają możliwość korzystania ze szczegółowych informacji zawartych na platformie internetowej euczelnia, na którą logują się poprzez numer swojego albumu. Rekomenduje się systematyczną aktualizację informacji na stronie Wydziału, szczególnie w zakresie systemu zapewnienia jakości kształcenia, organizacji Wydziału (funkcjonują tam wciąż, poprzednie aktualne do 2019 r., nazwy Wydziału). Platforma internetowa Uczelni pozwala studentom na uzyskanie pełnej informacji dotyczącej toku studiów (planie studiów, ocenach, praktykach itp.), ogłoszeń administracji Uczelni oraz wykładowców. Platforma wykorzystywana jest także do monitorowania losów absolwenta, wymian dokumentów, wpisów na forum Uczelni. Uczelnia poprawnie zidentyfikowała swoje grupy odbiorców dzieląc ich na: osoby będące kandydatami na studia, studentów i osoby współpracujące z Uczelnią. W prowadzonym przez Uczelnię BIP znalazły się Statut (wersja z 2015 r.), Strategia uczelni, Regulamin zarządzania prawami autorskimi, prawami pokrewnymi i prawami własności przemysłowej oraz zasad komercjalizacji, Regulamin korzystania z infrastruktury badawczej, Regulamin Studiów, Regulamin świadczeń dla studentów, zasady i tryb przyjmowania na studia, programy studiów. Komunikacje z interesariuszami Uczelnia prowadzi również przez swoje konto na fb. Uczelnia posiada Wirtualne Otoczenie Edukacyjne, w której udostępnia informacje - link do WOE podawany jest na stronie głównej, stronie elearningu oraz na platformie euczelnia. Uczelnia uczestniczy w konsorcjum EDUROAM, która pozwala na studentom na dostęp do Internetu na własnym terenie oraz na całym świecie, posiada również aktywne konta dla edukacji w programie G-sute oraz MS 365. Rekomenduje się okresowe dokumentowanie wniosków z monitorowania aktualności, rzetelności, zrozumiałości, kompleksowości informacji o studiach, jej zgodności z potrzebami różnych grup odbiorców (kandydatów na studia, studentów, pracodawców), np. w zakresie oczekiwanej przez odbiorców szczegółowości informacji lub sposobu jej prezentacji oraz wykorzystania wyników monitorowania do doskonalenia dostępności i jakości informacji o studiach kierunku Ekonomia profil praktyczny.

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 9 (kryterium spełnione/ kryterium spełnione częściowo/ kryterium niespełnione)

Kryterium spełnione

Uzasadnienie

Zapewniony jest publiczny dostęp do aktualnej, kompleksowej, zrozumiałej i zgodnej z potrzebami różnych grup odbiorców informacji o programie studiów i realizacji procesu nauczania i uczenia się na

kierunku oraz o przyznawanych kwalifikacjach, warunkach przyjęcia na studia i możliwościach dalszego kształcenia, a także o zatrudnieniu absolwentów.

Wielopłaszczyznowe informowanie interesariuszy realizowane poprzez stronę internetową Uczelni, platformę euczelnia, Wirtualne Otoczenie Edukacyjne, EDUROAM, konto w social media spełnia warunki szerokiego, publicznego dostępu określonego w standardzie jakości kształcenia.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

Zalecenia

Kryterium 10. Polityka jakości, projektowanie, zatwierdzanie, monitorowanie, przegląd i doskonalenie programu studiów

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 10

Nadzór merytoryczny nad kierunkiem ekonomia sprawuje Dziekan Wydziału Ekonomii i Zarządzania. Nie wyznaczono formalnie innego opiekuna kierunku.

Według informacji zawartej w Raporcie samooceny „polityka jakości prowadzona jest w oparciu o *Wydziałowy system zapewnienia i doskonalenia jakości kształcenia*.” Dokument ten nie został załączony do Raportu samooceny, nie jest też dostępny na stronie internetowej Uczelni. Dostępne na stronie materiały dotyczą roku akademickiego 2015/2016. Zgodnie z informacją przekazaną członkom ZO przez Dziekana Wydziału nadzór merytoryczny, organizacyjny i administracyjny nad kierunkiem ekonomia studia I i II stopnia, profil praktyczny, w tym w zakresie ewaluacji i doskonalenia jakości kształcenia pełniony jest przez Wydziałową Komisję ds. Jakości Kształcenia (na stronie internetowej skład Komisji dotyczy roku ak. 2015/2016), a osobami odpowiedzialnymi w powyższych zakresach są Dziekan Wydziału i Przewodniczący Wydziałowej Komisji ds. Jakości Kształcenia (wyznaczony przez Dziekana Wydziału).

Programy studiów zatwierdza Senat Uczelni.

Przyjęcie na studia odbywa się w oparciu o formalnie przyjęte warunki kwalifikacji kandydatów. Uczelnia w drodze uchwały ustala warunki, tryb oraz termin rozpoczęcia i zakończenia rekrutacji oraz sposób jej przeprowadzenia. Na stronie internetowej uczelni została opublikowana uchwała rekrutacyjna na rok akademicki 2019/2020. W trakcie wizytacji udostępniono ZO uchwałę rekrutacyjną na rok akademicki 2020/21. W uczelni obowiązuje od roku akademickiego 2020/21 Regulamin dot. szczegółowych zasad rekrutacji dla studentów podejmujących studia II stopnia w WSEPiNM – dotyczący rekrutacji kandydatów podejmujących studia II stopnia niezwiązane z ukończonymi studiami I stopnia

W Uczelni funkcjonuje zarówno Uczelniany system zapewnienia i doskonalenia jakości kształcenia (którego podstawowe wytyczne zawarte zostały w Uchwale Nr 31/2015 Senatu WSEPiNM im. prof. Edwarda Lipińskiego z dnia 3 października 2015r. w sprawie zatwierdzenia zmian w systemie weryfikowania efektów kształcenia w WSEPiNM), jak i Wydziałowy system zapewnienia i doskonalenia jakości kształcenia. Zasady działalności projakościowej zostały zapisane w „Księdze Jakości dla

Wydziału Ekonomii i Zarządzania na kierunku ekonomia, finanse i rachunkowość, zarządzanie i coaching w Wyższej Szkole Ekonomii, Prawa i Nauk Medycznych w Kielcach obejmującej Wewnętrzny system zapewnienia jakości kształcenia”. Wydziałowe procedury jakości będące częścią tego dokumentu obejmują procedury: 1) Ocenę nauczycieli akademickich, 2) Analizę programów kształcenia, 3) Dostosowania treści pytań na egzamin dyplomowy do aktualnego programu kształcenia, 4) Dot. ankietyzacji studentów w ramach wewnętrznej oceny jakości kształcenia, 5) Konsultacji z interesariuszami wewnętrznymi i zewnętrznymi, 6) Przeprowadzania hospitacji zajęć dydaktycznych, 7) Dot. ustalania oferty promotorskiej, 8) Zasady zgłaszania przedmiotów do wyboru, 9) Wewnętrznej oceny jakości prac dyplomowych w WSEPiNM, 10) Dot. zasady przeprowadzania sprawdzenia pracy dyplomowej w JSA, 11) Zasad współpracy z organizacjami studenckimi działającymi w WSEPiNM, 12) Zasady pisania pracy dyplomowej, 13) W sprawie określenia terminu i formy wyboru seminariów magisterskich; 14) Przebiegu procesu dyplomowania (proces egzaminowania), 15) Zgłaszania zmian w obszarze przedmiotu; 16) Przyznawania punktów ECTS na Wydziale Ekonomii i Zarządzania, 17) uznawania efektów uczenia się zdobywanych przez kandydatów na studentów poza procesem dydaktycznym (...), 18) Dot. organizacji prowadzenia zajęć dydaktycznych z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość.

Analiza stanu faktycznego: ZO nie zdołał potwierdzić stosowania większości z wymienionych procedur, uczelnia nie prowadzi bowiem dokumentacji w tej sprawie. Na podstawie rozmów w trakcie wyznaczonych w harmonogramie wizytacji spotkań można przyjąć, że znajduje zastosowanie procedura 2, 3), 4), 7), 11), 16), 18). Analiza dokumentów prowadzi do konkluzji, że nie znajdują zastosowania procedury 9), 12) ponieważ większość wylosowanych do analizy prac dyplomowych nie spełnia podstawowych kryteriów dla takich prac oraz nie wypełnia wydziałowych regulacji w tym zakresie, co zostało przez Zespół Oceniający wykazane również w kryterium 3, a w analizie przeprowadzonej przez uczelnię w ramach przeglądu programu studiów a dotyczącej „przestrzegania zasad pisania prac licencjackich i magisterskich” nie sformułowano żadnych zaleceń. Wykorzystywane przez Uczelnię w ocenie procesu dyplomowania wskaźniki ilościowe również nie posłużyły do podjęcia skutecznych działań mających na celu zapewnienie spełnienia standardów prac dyplomowych i zapewniających właściwą opiekę nad ich realizacją. Stosowanie pozostałych procedur ma charakter deklaracyjny, ZO nie został zapoznany z materiałami dokumentującymi choć w elementarnym zakresie zastosowanie pozostałych procedur. Wątpliwości budzi także brak działań podejmowanych w ramach wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia zapewniających skuteczną weryfikację uzyskiwania efektów uczenia się, gdyż analiza prac przejściowych i końcowych wskazuje na niski poziom wymagań w tym zakresie, a uczelnia nie przedstawiła podejmowanych kroków zaradczych uwzględniających wyniki ich monitorowania. Brak jest zatem systematycznych przeglądów prac etapowych, które by pozwoliły ustalić czy proces weryfikacji efektów uczenia się jest właściwy tj. czy uwzględnia dostosowanie tematyki i metodyki prac egzaminacyjnych, etapowych, projektów oraz stawianych im wymagań do poziomu i profilu kształcenia.

Analiza udostępnionych prac przejściowych i egzaminacyjnych prowadzi do konkluzji, że nie są prowadzone również przeglądy sylabusów, gdyż formy weryfikacji efektów uczenia się tj. formy zaliczenia i egzaminów dla przedmiotów określone w sylabusach nie zawsze są zbieżne ze stosowanymi w rzeczywistości, nie są bowiem dopasowane do określonych dla przedmiotu efektów uczenia się, co Zespół zauważył w analizie i ocenie kryterium 3.

Monitorowanie i przegląd programu studiów odbywa się m.in. zgodnie z Procedurą nr 2 Analizy programów kształcenia. Ocena programu studiów, jak również sposobów i skuteczności weryfikacji

efektów uczenia się sporządzana jest na podstawie analizy wskaźników ilościowych i jakościowych, do których należą m.in.: odsetek zaliczeń poszczególnych przedmiotów w pierwszym terminie, struktura ocen uzyskanych z egzaminu dyplomowego oraz oceny wystawiane przez recenzentów i promotorów, odsetek studentów, którzy obronili pracę dyplomową w terminie, odsetek prac odrzuconych przez JSP, liczba publikacji studentów, odsetek studentów uczestniczących w konferencjach studenckich, odsetek studentów uczestniczących w programach mobilnościowych (mierniki ilościowe) czy analiza wniosków z hospitacji zajęć, analiza przestrzegania zasad pisania prac licencjackich i magisterskich, opinie pracodawców o studentach odbywających praktyki zawodowe i o absolwentach, wyniki badań ankietowych o losach absolwentów na rynku pracy (wskaźniki jakościowe). W celu doskonalenia procesu kształcenia na kierunku ekonomia dokonano analizy systemu weryfikacji efektów uczenia się dla kwalifikacji na poziomach 6 i 7 PRK za rok akademicki 2018/2019. Wyniki analizy wskazują, że oceny wystawione studentom nie odpowiadają rozkładowi normalnemu (przewaga ocen bdb i +db nad ocenami ndst i dst); brak jest zastrzeżeń co do prac dyplomowych (ocena ZO wykazała niezgodność prac z regułami wydziałowymi, brak dbałości o aktualność literatury, brak części metodologicznej). Analiza ta nie zawiera żadnych wniosków, zaleceń, które by prowadziły do zidentyfikowania przyczyn stwierdzonej przewagi ocen wysokich i zalecały podjęcie działań weryfikujących np. zasadność stosowanych przez nauczycieli metod weryfikacji do efektów uczenia się w tym poziomie wymagań.

W przeglądzie programowym nie uwzględniono analizy zgodności efektów uczenia się z potrzebami rynku pracy, systemu ECTS, treści programowych, metod kształcenia i sposobów weryfikacji efektów uczenia się.

W przeglądzie programu biorą udział zarówno interesariusze wewnętrzni- nauczyciele akademicki i studenci, jak również interesariusze zewnętrzni (co stwierdzono na podstawie deklaracji uczestników spotkań z poszczególnymi grupami interesariuszy, nie wynika to natomiast z dokumentacji).

Kierunek ekonomia podlegał cyklicznej ocenie Polskiej Komisji Akredytacyjnej.

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 10

kryterium spełnione częściowo

Uzasadnienie

Nadzór nad kierunkiem ekonomia na poziomie studiów I i II stopnia o profilu praktycznym sprawuje dziekan Wydziału Ekonomii i Zarządzania. Zgodnie z informacją przekazaną członkom ZO przez Dziekana nadzór nad realizacją polityki jakości na kierunku w tym w zakresie ewaluacji i doskonalenia jakości kształcenia pełniony jest przez Wydziałową Komisję ds. Jakości Kształcenia. Program studiów zatwierdzany jest na każdy rok akademicki przez Senat Uczelni.

Przyjęcie na studia I i II stopnia odbywa się w oparciu o odpowiednie Uchwały Senatu Wyższej Szkoły Ekonomii, Prawa i Nauk Medycznych w Kielcach.

W przeglądzie programu biorą udział zarówno interesariusze wewnętrzni- nauczyciele akademicki i studenci, jak i interesariusze zewnętrzni.

1. ZO nie zdołał potwierdzić stosowania większości procedur oceny jakości kształcenia określonych w Wewnętrznym Systemie Jakości Kształcenia, gdyż uczelnia nie prowadzi

dokumentacji w tej sprawie, a spotkania podczas wizytacji również nie wyjaśniły ich stosowania.

2. Przeglądy programu studiów są dokonywane, ale nie uwzględniają wielu istotnych dla jakości programu elementów tj. analizy zgodności efektów uczenia się z potrzebami rynku pracy, systemu ECTS, treści programowych, metod kształcenia i sposobów weryfikacji efektów uczenia się. Analiza dokumentów prowadzi do konkluzji, że nie znajdują zastosowania procedury 9), 12) tj. 9) Wewnętrznej oceny jakości prac dyplomowych w WSEPiNM, 12) Zasady pisania pracy dyplomowej, ponieważ większość wylosowanych do analizy prac dyplomowych nie spełnia podstawowych kryteriów dla takich prac oraz nie wypełnia wydziałowych regulacji w tym zakresie, a w analizie przeprowadzonej przez uczelnię w ramach przeglądu programu studiów a dotyczącej „przestrzegania zasad pisania prac licencjackich i magisterskich” nie sformułowano żadnych zaleceń. Wykorzystywane przez Uczelnię w ocenie procesu dyplomowania wskaźniki ilościowe również nie posłużyły do podjęcia skutecznych działań mających na celu zapewnienie spełnienia standardów prac dyplomowych i zapewniających właściwą opiekę nad ich realizacją.
3. Wykorzystywane przez Uczelnię w ocenie procesu dyplomowania wskaźniki ilościowe również nie posłużyły do podjęcia skutecznych działań mających na celu zapewnienie spełnienia standardów prac dyplomowych i zapewniających właściwą opiekę nad ich realizacją. Ocena programu studiów, sporządzana jest na podstawie analizy wskaźników ilościowych i jakościowych, w tym w szczególności struktury ocen uzyskiwanych przez studentów przy zaliczaniu przedmiotów, oceny egzaminu dyplomowego, liczby publikacji studentów, odsetka studentów uczestniczących w konferencjach studenckich, odsetka studentów uczestniczących w programach mobilnościowych, analizy wniosków z hospitacji zajęć, analizy przestrzegania zasad pisania prac licencjackich i magisterskich, opinii pracodawców o studentach odbywających praktyki zawodowe i o absolwentach, wyniki badań ankietowych o losach absolwentów na rynku pracy. Brak jest systematycznej oceny programu studiów obejmującej analizę zgodności efektów uczenia się z potrzebami rynku pracy, systemu ECTS, treści programowych, metod kształcenia i sposobów weryfikacji efektów uczenia się.
4. Wnioski sformułowane przez uczelnię na podstawie dokonanego przeglądu programu studiów, a dotyczące procesu dyplomowania nie stwierdzają żadnych nieprawidłowości, co jest sprzeczne z ustaleniami Zespołu Oceniającego w tym zakresie, wyrażonymi w kryterium 3 i 10. Wnioski wynikające z programu studiów ograniczają się do uwagi, że oceny wystawione studentom nie odpowiadają rozkładowi normalnemu i występuje przewaga ocen bdb i +db nad ocenami ndst i dst; Analiza ta nie zawiera żadnych wniosków, zaleceń, które by prowadziły do zidentyfikowania przyczyn stwierdzonej przewagi ocen wysokich i zalecały podjęcie działań weryfikujących np. dostosowanie wykorzystywanych przez nauczycieli metod weryfikacji do efektów uczenia się jak i poziomu wymagań.

Zalecenia

Należy w ramach funkcjonowania wewnętrznego systemu zapewniania jakości kształcenia:

1. Opracować i wdrożyć szczegółowe procedury odnoszące się do procesu dyplomowania uwzględniające nadzór nad pracami dyplomowymi w każdym etapie tj. ustalania obsady seminarium dyplomowego, zatwierdzania tematów prac dyplomowych, opracowania prac dyplomowych, kryteriów ich oceny etapowej i końcowej, doboru recenzentów,

2. Dokonywać systematycznego przeglądu prac dyplomowych przez odpowiednie gremia dydaktyczne, a wnioski naprawcze i doskonalące skutecznie realizować i przedstawiać sprawozdanie z ich realizacji władzom Wydziału,
3. Dokonywać systematycznego przeglądu i oceny prac etapowych uwzględniając: rodzaj, formę, tematykę i metodykę prac egzaminacyjnych, etapowych, projektów oraz stawianych im wymagań dostosowania do poziomu i profilu kształcenia, efektów uczenia się oraz zastosowań wiedzy z zakresu dyscyplin, do których kierunek jest przyporządkowany, także rozwiązań praktyki w obszarach działalności zawodowej oraz zawodowego rynku pracy odpowiadającego kierunkowi ekonomia i formułować wnioski naprawcze reagując na każdą nieprawidłowość;
4. Wdrażać sformułowane w wyniku przeglądu prac etapowych zalecenia i przedstawiać sprawozdania z ich realizacji, w tym osiągniętych rezultatów władzom wydziału i społeczności Wydziału;
5. Stosować systematycznie wszystkie procedury oceny jakości kształcenia określone w wewnętrznym systemie zapewnienia jakości kształcenia, a wnioski z ich stosowania wdrażać w doskonalenie procesu kształcenia;
6. Przeglądy programu studiów uzupełnić o analizę efektów uczenia się, zgodności efektów uczenia się z potrzebami rynku pracy, systemu ECTS, treści programowych, metod kształcenia i sposobów weryfikacji efektów uczenia się i formułować odpowiednie wnioski;
7. Wdrażać wnioski wynikające z przeglądu programu studiów i przedstawiać sprawozdania z ich realizacji w tym osiągniętych rezultatów władzom wydziału i społeczności Wydziału;
8. W analizach struktury ocen egzaminacyjnych identyfikować przyczyny nadmiernej i nieuzasadnionej przewagi jednego rodzaju ocen wprowadzając odpowiednie działania naprawcze;
9. Współpracować z interesariuszami zewnętrznymi w przeglądach programu studiów w systemowy sposób.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

4. Ocena dostosowania się uczelni do zaleceń o charakterze naprawczym sformułowanych w uzasadnieniu uchwały Prezydium PKA w sprawie oceny programowej na kierunku studiów, która poprzedziła bieżącą ocenę (w porządku wg poszczególnych zaleceń)

Zalecenie

Podczas oceny programowej w 2014 na kierunku ekonomia nie sformułowano zaleceń.

Charakterystyka działań zapobiegawczych podjętych przez uczelnię w celu usunięcia błędów i niezgodności oraz ocena ich skuteczności
